

Program för Östanå, Roslags-Kulla och Wira

Österåkers kommun, Stockholms län.

Ett förslag till program för Östanå, Roslags-Kulla och Wira, har varit föremål för programsamråd under tiden 14 juni till 10 september 2010. Ett samrådsmöte hölls kl 17, den 19 augusti 2010 i huvudbyggnaden på Östanå slott.

Inkomna skriftliga synpunkter under programsamrådet från remissinstanser, intresseföreningar och privatpersoner (43 st) sammanfattas och kommenteras i denna samrådsredogörelse 1.

Sammanfattning av revideringar av programförslag till godkännandehandling.

Programmet/förslaget

- Planprocess: Kompletteras med text om samverkan med markägare för att säkra jord- och skogsbruksintressen.
- Bilaga 2: *Översiktlig konsekvensbeskrivning* flyttas in i programmet tillsammans med kapitlet om *behov av miljöbedömning*. Rubriken på det sammanslagna kapitlet blir *Översiktlig konsekvensbeskrivning*.
- Avvägningen mellan olika intressen förtydligas i den översiktliga konsekvensbeskrivningen (bl.a. avvägningen mellan exploateringen och riksintressen; risker, klimatmål, etc.).
- Wira: Text justeras angående förändrad avgränsning för område möjligt för kompletteringsbebyggelse.
- Trafik: Infart väst utgår: Motivering till varför infart syd väljs kompletteras.
- Idag gällande restriktioner inom vattenskyddsområdet förtydligas i *Översiktlig konsekvensbedömning*.
- Östanå slott och slottsparken: Programmet har bearbetas när det gäller förändringar kring Östanå slott och slottsparken med hänsyn till kultur- och naturvärden. Utredningsområdet kring slottet minskas och anges istället som *Användning som är anpassad till områdets helhetsvärden med viss komplettering*.

Kartor

- Programområdets avgränsning revideras. Redovisad bollplan i planområdets sydöstra del är felaktigt redovisad och utgår.
- Teknisk försörjning: Läge för reservvattentäkt justeras
- Programskiss Wira: Kompletteringsområde för bostäder utökas.
- Programskiss Roslags-Kulla: Kompletteras med område med djurhållning.
- Programskiss Östanå: Avgränsningen för kompletteringsområde i Lo och vid Östanå såg har justerats. Utredningsområde vid Östanå slott/slottsområde utgår och ersätts med område med delvis ny avgränsning och formulering om "användning med hänsyn till områdets samlade värden". Område för djurhållning kompletteras på kartan.
- Trafik: Utfart väst utgår. Avstånd mellan föreslagen bebyggelse och busshållplatser redovisas med cirklar kring hållplatslägena.

Inkomna yttranden:

A. Remissinstanser

1. Lantmäterimyndigheten
2. Miljö- och hälsoskyddsnämnden
3. Trafikverket
4. Naturskyddsföreningen
5. Roslagsvatten
6. TeliaSonera Skanova Access AB
7. AB Storstockholms Lokaltrafik
8. Vattenfall

B. Intresseföreningar

9. Lokala skärgårdsrådet Österåker kommun
10. Föreningen för Österåkers Framtid
11. Österåker Hembygds- och fornminnesförening
12. Bevarandegruppen c/o Munktorps gård

C. Samlade och kategoriserade synpunkter från boende och sakägare

- C1 Kulturmiljö och områdets karaktär
- C2 Naturmiljö
- C3 Trafik och infrastruktur
- C4 Rekreation
- C5 Översiktsplan och stadens miljömål
- C6 Programmets gestaltning och omfattning
- C7 Offentlig- och kommersiell service
- C8 VA-utbyggnad
- C9 Övrigt

D. Boende och sakägare

13. Gunnar Arnebo och John Pedersen (boende i Loo- Östanå)
14. Granne på landet (m)
15. Göran Frostell
16. Gunnar Hafström (Förste stiftsjurist em.)
17. Birgitta Andersson och Mikael Wallin
18. Majbritt Faith-Ell
19. Maria
20. Marie och Lasse Karlsson
21. Ampe Meyerhöffer och Eivor Jansson
22. Sonja och Karl-Gunnar Nilsson
23. Familjen Funhammar
24. Erik Ennerling,
25. Pär Hansson
26. Svante Christell
27. Rolf Holmerin
28. Stefan Cronberg
29. Susanne Bergenbrant
30. Michel Helfried och Sara Gafgo

31. Birgitte Renmark
32. Anna Ljunggren, Torsten Nordstrand och Anne-Marie Nordstrand
33. Clas Boström
34. Marie Boström
35. Helene Boström
36. Johan Boström och Peter och Karin Järleby
37. Carl Boström
38. Anna Hammarsten
39. Rolf Nygren, Östanå 1:41
40. Mona och Nils-Georg Nilsson
41. Lars Borgsten, ombud för Östanå Fiedeikommiss AB

E. Yttranden inkomna efter samrådtiden

42. Länsstyrelsen
43. Sjöfartsverket

A. Remissinstanser

1. Lantmäterimyndigheten

Lantmäterimyndigheten anser att om kommunen vill säkerställa passage för allmän gång- och cykeltrafik på enskilda vägar bör detta ske genom att markområdet utläggs som allmän plats. Vidare framför myndigheten att valet av enskilt huvudmannaskap bör motiveras med anledning av att kommunen enligt PBL ska vara huvudman för allmänna platser, om det inte finns särskilda skäl till annat.

Kommentar:

I området Östanå, Roslags-Kulla och Wira är det lokala vägnätet sedan lång tid etablerat som enskilda vägar. Det finns god acceptans för denna ansvarsfördelning bland de som bor och verkar i området. Kommunen finner därför att det är naturligt att bygga vidare på denna ansvarsfördelning när området utvecklas. Slutlig ställning till huvudmannaskapet tas i detaljplanen.

I programmet skisseras ett antal gång- och cykelvägförbindelser med målet att säkerställa ett trafiksäkert nät i området. En del av dessa kommer att ingå i kommande detaljplaner, andra kan tillkomma utanför detaljplan.

2. Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljö- och hälsoskyddsnämnden framför sammanfattningsvis att:

- Det bör göras en bedömning och avvägning mellan olika intressen som beskrivs i planprogrammet. Det bör tydligt framgå vilken inriktning kommande detaljplaner ska ha så att värdefulla naturmiljöer och strandområden kan bevaras men ändå göras tillgängliga.

- Vid planering av bebyggelse i områden som saknar mycket av samhällsservice och har en gles kollektivtrafik blir bilen det enda alternativet och medför därmed en ökad klimatpåverkan. Det menas att det bör framgå av programmet hur bebyggelsen kan utformas så att klimatpåverkan kan minskas.

- Byggande av bostäder vid färjeläget medför en risk för att boende blir bullerstörda från både vägtransporter, lastning och lossning av vägfärja samt fartygstrafiken i Furusundsleden. Detaljplanen måste kunna inrymma tillräckliga skyddsavstånd med tanke på säkerhet och hälsa mellan bostäder och annan verksamhet.

- Risken för erosion, skred och strömmar samt konsekvenser av en havsnivåhöjning bör utredas för att avgöra var bostäder, hamnar och badplatser kan lokaliseras.

Kommentar:

Programmet har förtydligats avseende avvägningar mellan olika intressen. En översiktlig konsekvensbeskrivning med behovsbedömning finns upprättad.

Ökad befolkning i området ger ett bättre underlag för samhällsservice, inklusive kollektivtrafik, vilket ger boende i området bättre förutsättningar för att minska bilberoendet. Ett ökat underlag behövs även för en miljömässig lösning av vatten- och avloppsförsörjningen, vilken länge har efterfrågats i området med hänsyn till miljö- och hälsoskyddet.

Buller och andra störningar kan inte behandlas specifikt i ett översiktligt planprogram. Dessa frågor kommer att utredas vidare med utgångspunkt i gällande riktlinjer, inom ramen för fortsatt detaljplanering. Den översiktliga konsekvensbeskrivningen av programmet har förtydligats i detta avseende.

Kommunen har också preliminärt bedömt att det krävs en miljöbedömning för detaljplaner inom vissa delar av programområdet. Bullerstörningar, risker och övriga hälso- och säkerhetsaspekter kommer att studeras vidare inom ramen för dessa miljöbedömningar, t.ex. detaljplaner som berör färjeläget.

Programförslaget är utformat med hänsyn till konsekvenser av en havsnivåhöjning. Lägsta golv (inkl. källare) avses inte byggas på lägre nivåer än +2,2 m i höjdsystem RH1900. Programmet och konsekvensbeskrivningen har förtydligats gällande detta.

När det gäller risken för erosion, skred och strömmar kan inte heller dessa frågor behandlas specifikt i ett översiktligt planprogram. Dessa frågor kommer att utredas vidare med utgångspunkt i gällande riktlinjer inom ramen för fortsatt detaljplanering. Den översiktliga konsekvensbeskrivningen av programmet har förtydligats i detta avseende.

3. Trafikverket

Trafikverket anser att ur ett hållbarhetsperspektiv bör ny bebyggelse lokaliseras där goda kollektiva alternativ finns och inte i lägen som resulterar i bilberoende. Flera av delområdena bortom slottet kommer få mycket långt till närmsta busshållplats.

Trafikverket är positiv till kommunens vilja att utveckla Roslags-Kulla till en bytespunkt och poängterar att det är viktigt att det möjliggörs för byte mellan transportslag och att det anordnas infartsparkering för både bil och cykel.

Förslaget att Östanå färjeläge ska utvecklas till en replipunkt för skärgårdsturism och godstransporter till/från öarna anser Trafikverket bör studeras i ett bredare perspektiv och att övergripande behov av funktionerna tydliggörs.

Eftersom väg 276 är sekundär led för farligt gods anser verket att bebyggelse eller platser för barns utomhusaktiviteter inte ska lokaliseras i direkt anslutning till vägen. Alternativa placeringar bör studeras för den bollplan/idrottsplats som i programmet är lokaliserad i direkt anslutning till väg 276.

Även om inga större förändringar av infrastrukturen planeras välkomnar Trafikverket att kommunen bevakar framtida behov vid Roslags-Kulla, för ny väg och kommande spår, samt vid Östanå färjeläge med avseende på en eventuell framtida fast förbindelse med Ljusterö.

Trafikverket tar gärna del av trafikanalysunderlaget till de förslag som förs fram i programmet om anpassning av befintliga vägar, bl.a. att hastigheten anpassas, nya och förbättrade anslutningar mot Rialavägen, Grönborgsvägen och väg 276 samt ytterligare körfält eller kömagasin längs Grönborgsvägen. En fortsatt diskussion behövs kring både val av åtgärder och eventuell fortsatt hantering.

Inga av de föreslagna åtgärderna finns i Trafikverkets nu gällande infrastrukturplan. Trafikverket förutsätter därför att kommunen ombesörjer finansieringen av erforderlig vägbyggnad inom ramen för respektive detaljplan.

Kommentar:

Ökad befolkning i området ger ett bättre underlag för samhällsservice, inklusive kollektivtrafik, vilket ger boende i både befintlig och ny bebyggelse bättre förutsättningar för att minska bilberoendet (se vidare kommentar till SL's yttrande). Ett gång- och cykelvägnät föreslås också vilket förbättrar tillgängligheten till befintliga hållplatser och ökar trafiksäkerheten. Sammantaget innebär detta en förbättring i riktning mot översiktsplanens mål om att erbjuda attraktiva alternativ till bilen i form av kollektivtrafik och cykelvägnät.

En viktig utgångspunkt för programmet är att Östanå färjeläge i kommunens översiktsplan pekats ut som möjlig replipunkt för gods- och passagerartransport i norra skärgården. I programmet föreslås också att Roslags-Kulla utvecklas till en knutpunkt i kollektivtrafiken. Dessa frågor inkl. möjligheten att komplettera infartsparkering för bil och cykel bevakas i fortsatt planarbete. Se även kommentar om Östanå färjeläge i kommentaren till Länsstyrelsens yttrande (nr 42).

Angående frågan om bollplanens placering i relation till väg 276, så beaktas frågan vid fortsatt planläggning av Roslags-Kulla.

Kommunen noterar att Trafikverket välkomnar att kommunen bevakar framtida behov av infrastrukturutveckling i Roslags-Kulla samt vid Östanå färjeläge och förutsätter att även Trafikverket bevakar dessa frågor.

Kommunen noterar informationen från Trafikverket att inga av de föreslagna åtgärderna i trafiksystemet finns med i verkets nu gällande infrastrukturplan. Kommunen konstaterar samtidigt att kapacitets- och trafiksäkerhetsfrågorna för vägarna i området och färjeläget är Trafikverkets ansvar som väghållare samt att standard och kapacitet på väg 276 och vägarna i området idag är mycket bristfällig.

Kommunen välkomnar Trafikverkets aktuella satsning på GC-vägar, vilket förutsätts kunna beröra även detta område.

4. Naturskyddsföreningen

Naturskyddsföreningen påminner om att programområdet rymmer några av kommunens viktigaste natur och kulturområden med Natura-2000-områden, naturområden av regionalt intresse. I programhandlingen konstateras att området hyser höga natur- och kulturvärden, men trots detta blir slutsatsen att området

ska exploateras. Föreningen är därför starkt kritisk till utbyggnadsförslaget och hävdar att kommunen begår ett fatalt misstag om man för all framtid exploaterar och förstör ett så naturskönt och kulturellt värdefullt område.

Den biologiska mångfalden

Miljöerna kring gamla slott har ofta ett stort biologiskt värde på grund av att marken inte utsatts för hårda ingrepp. Naturskyddsföreningen ger exempel på ett antal värdefulla biologiska fynd i området, bl.a. den rödlistade vedsvampen narrporing. Om den planerade stora utbyggnaden kring Östanå genomförs, så kommer inte bara svamparnas mångfald utan hela den biologiska mångfalden inom området att utarmas.

Föreningen anser att det är beklagligt att det inte framgår om det gjorts en inventering av området kring Wira då det med största sannolikhet finns nyckelbiotoper och rödlistade arter. En inventering måste därför göras i området innan några beslut om utbyggnad kan tas.

De gröna kilarna, Angarkilen

Naturskyddsföreningen poängterar att hela programområdet ligger inom Angarnkilen vilken i RUFSS 2010 anges som en grön kil. I RUFSSen betonar vikten av att bevara de gröna kilarna för en hållbar samhällsutveckling. Föreningen anser att programförslaget går stick i stäv med de intentioner som slagits fast i samarbetet mellan de berörda kommunerna, inklusive Österåkers kommun, samt regionplanekontoret och många intresseföreningar.

Kommentar:

De övergripande riktlinjerna för områdets utveckling framgår av kommunens översiktsplan. Enligt översiktsplanen innehåller området idag "flera grupper av samlad bebyggelse, delvis med mycket lång tradition, skulle kunna bilda kärna i en medveten förtätning/komplettering." Detta förutsätts ske med hänsyn till natur- och kulturvärdena. Kommunen har som underlag för programmet tagit fram en naturinventering inklusive naturvärdesbedömning för området, som fördjupning av befintligt underlag.

Den bebyggelse som föreslås i programmet påverkar inte några områden som är skyddade i lag eller områden som har klassats som regionalt värdefulla. Begränsad utveckling föreslås i två områden av kommunalt intresse vid Roslags-Kulla och Östanå slott.

Den utveckling av natur och friluftsliv som anges i den regionala grönstrukturen med de gröna kilarna, bl a Angarnkilen, är inte i motsättning till utvecklingen av befintliga bebyggelsemiljöer. Programmet redovisar såsom även den kommunala samverkan kring kilarna en utveckling av friluftsliv och turism i området. Frågans påverkan på områdets rekreativvärden har studerats i den översiktliga konsekvensbeskrivningen till programmet. I konsekvensbeskrivningen görs bedömningen att med den typ av bebyggelse som i huvudsak planeras bedöms de större grönområdena bevaras. Områdets storlek och kombinationen av stora sjöar och värdefulla naturmiljöer innebär att det bedöms tåla en utveckling för det rörliga friluftslivet. Stora delar av skogsområdena kring Östanå, Roslags-Kulla och Wira är idag inte heller särskilt tillgängliga. Med nya leder, entréer och bra skyltning kan de rekreativa värdena och tillgängligheten till dessa förbättras.

Sammantaget innebär programförslaget enligt kommunen en rimlig avvägning mellan intresset att utveckla området och intresset att bevara områdets natur- och rekreativvärden. Den översiktliga konsekvensbeskrivningen har kompletterats så att detta framgår tydligare. Frågor som redovisas och behandlas bl.a. bebyggelsens utformning, vandringsledernas sträckningar m.m. ska studeras vidare inom ramen för fortsatt planarbete.

5. Roslagsvatten AB

Roslagsvatten har tidigare i ett internsamråd 2010-03-25 framfört synpunkter. Nästan ingen av dessa synpunkter har tillmötesgåtts varför dessa lämnas igen.

Föreslagen bebyggelse norr om väg 276 ligger förmodligen inom skyddsområde för befintlig vattentäkt.

Programområdet är stort vilket innebär att en successiv utbyggnad av verksamhetsområdet ej är ekonomiskt rimlig, även med särtaxa för alla områden inom programområdet. Ställningstagande till verksamhetsområde får göras för respektive delområde.

Roslagsvatten påminner också om att Roslagsvatten sedan 2010 även tagit över insamlingen av hushållsavfall.

Kommentar:

Roslagsvatten har redan byggt VA-nät och etablerat verksamhetsområde för två delar av Wira. Roslagsvatten har vidare påbörjat utbyggnad av renvattenledning från Skärgårdsstad till Östanå. Den första etappen från Skärgårdsstad till Timrarö byggs ut under vintern 2011/12. Detta genomförs i enlighet med kommunens VA-strategi antagen av fullmäktige den 5 november 2007.

Av programmet framgår att bebyggelsen i Roslags-Kulla ligger inom skyddsområdet för befintlig vattentäkt som efter utbyggnad ska kvarstå som reservvattentäkt. Den föreslagna bebyggelsen bedöms inte påverka vattentäkten. Frågan om hur bebyggelsen ska utformas med hänsyn till skyddsområdet studeras vidare i kommande planarbete.

En utveckling på lång sikt med en förbifart vid Roslags-Kulla och en Roslagspil kan påverka vattentäkten. Denna fråga får dock bevakas inom ramen för prövningsprocesserna för dessa anläggningar.

Kommunen har fortlöpande kontakter med Roslagsvatten angående utbyggnad av området.

6. Telia Sonera

Har inget att erinra.

Kommentar:

Noteras

7. Storstockholms lokaltrafik, SL

SL framför i yttrandet att programområdet ligger inom den gröna värdekärnan enligt RUF 2010.

SL saknar beskrivningar av kollektivtrafiken med hänvisning till miljömålet "begränsad klimatpåverkan". Detta skulle enligt SL ytterligare kunna motivera planförslaget i vissa områden (Roslags-Kulla och Wira Utby) medan andra områden blir mer omotiverade (kring Östanå).

Programmets beskrivningar av kollektivtrafiken är enligt SL vaga. SL vill framhålla att det är kommunens ansvar att genom planmonopolet styra lokaliseringen av bostäder till kollektivnära lägen. Detta blir än mer relevant då mark reserveras för framtida station för den s.k. Roslagspilen och incitamenten för att samla bebyggelse är större.

SL anser att en utveckling av Östanå färjeläge till en replipunkt för skärgårdsturism och godstransporter till/från öarna bör studeras i ett bredare perspektiv och att övergripande behov av funktionerna tydliggörs i samråd med Regionplanekontoret.

De planerade gång- och cykelvägarna och utvecklandet av Roslagskulla till en bytespunkt för kollektivtrafiken anser SL är positivt.

SL önskar en breddning av vägen ner till färjeläget för att möjliggöra ett kollektivtrafikkörfält.

Avslutningsvis framhåller SL att de bostäder som vetter mot gator som trafikeras av buss ska utformas så att Socialstyrelsens riktvärden för lågfrekvent buller kan klaras i sovrum.

Kommentar:

Ökad befolkning i området ger ett bättre underlag för samhällsservice, inklusive kollektivtrafik, vilket ger boende i både befintlig och ny bebyggelse bättre förutsättningar för att minska bilberoendet. Ca 51% av den föreslagna bebyggelsen ligger inom 400 m från befintliga hållplatser. 49% av föreslagen bebyggelse ligger inom 900 m från befintliga hållplatser. Av kompletterings- och utredningsområdena ligger ca 65% inom 400 m från befintliga hållplatser och ca 35% inom 900 meter från befintliga hållplatser. Ett gång- och cykelvägnät föreslås också vilket förbättrar tillgängligheten till befintliga hållplatser och ökar trafiksäkerheten. Sammantaget innebär detta en förbättring i riktning mot översiktsplanens mål om att erbjuda attraktiva alternativ till bilen i form av kollektivtrafik och cykelvägnät.

Kommunen har funnit att en större utveckling än vad som nu föreslås kring Roslags-Kulla inte är lämpligt. Om det i framtiden skulle bli aktuellt med en utbyggnad av en förbifart för väg 276 och av Roslagspilen är det rimligt att ompröva detta ställningstagande.

Programmet har kompletterats vad gäller beskrivningen av kollektivtrafiken. Se vidare i kommentaren till Trafikverkets yttrande ovan (nr 3).

Angående frågan om att utveckla Östanå färjeläge till en replipunkt för skärgårdsturism och godstransporter till/från öarna se kommentar om Östanå färjeläge i kommentaren till Länsstyrelsens yttrande (nr 42).

Kommunen är positiv till en breddning av vägen ner till färjeläget och programmet hindrar inte en sådan utveckling. Genomförandet av breddningen av vägen är dock väghållarens (Trafikverkets) ansvar.

Kommunen förutsätter att SL har som mål att trafikera med fordon som inte genererar lågfrekvent buller och som i övrigt är av högsta miljöklass.

Kommunen noterar att SL är positiv till förslaget att utveckla gång- och cykelnätet i området och tanken på att utveckla Roslags-Kulla till en bytespunkt för kollektivtrafiken (se även kommentar till Trafikverkets yttrande).

8. Vattenfall

Vattenfall har elanläggningar, högspänningsledning (70kV) av regionnätstyp inom programområdet. Genom befintlig ledningsrätt har Vattenfall tillåtelse att genomföra skötsel och underhållsarbete i ledningarnas närhet.

Enligt förslaget hamnar regionnätsledningen inom område för sekundär vattentäkt. Vid skötsel av ledningen sker en hel del arbeten bl.a. maskinarbeten och transporter. Vattenfall yrkar på att de kan utöva sina rättigheter utan inskränkningar även fortsättningsvis.

Om ledningen skulle behövas flyttas på p.g.a. exploatering så måste en ny linjekoncession och ledningsrätt ordnas vilket har lång handläggningstid hos myndigheterna. Ifall flytt skulle vara nödvändig önskar Vattenfall information om detta i god tid. Kostnader vid en ledningsflytt bekostas av beställaren.

Kommentar:

Vattenskyddsområdet kring vattentäkten inrättades 1995-03-21 vilket innebär att restriktioner redan i dag gäller för skötsel av den befintliga högspänningsledningen. Programmet har förtydligats så att gällande restriktioner inom vattenskyddsområdet framgår tydligare. Programmet innebär i övrigt inte heller någon påverkan på eller förändring av den befintliga kraftledningen.

B. Intresseföreningar

9. Lokala skärgårdsrådet Österåker kommun

Det lokala skärgårdsrådet anser att bebyggelsen vid Östanå färjeläge ska vara av skärgårdskaraktär och inte i stadslik modern struktur. Inga höga hus bör förekomma. Vidare menar skärgårdsrådet att all bostadsbebyggelse ska ligga bakom restaurang, service och båtplatser som ska ligga närmast vattnet. Goda parkeringsmöjligheter ska finnas utmed vägen till färjan. Samtidigt med eventuell byggnation är det mycket viktigt att väg 276 och vägen ner till färjan åtgärdas. Samtliga servicepunkter i området bör enligt rådet samlas vid färjeläget.

Parken vid Östanå slott anser rådet bör rustas upp och ej bebyggas. Slottet är en värdefull kulturhistorisk plats och bör kunna rustas upp och få en ekonomisk användning utan att kulturhistorian går förlorad.

Östanå sågområde är enligt skärgårdsrådet inte en särskilt bedårande plats och torde kunna bebyggas med hus av skärgårdskaraktär. Båtplatser bör kunna arrangeras för de boende men inte i allt för stor omfattning.

Även i Wira bör den kulturella miljön värnas.

Skärgårdsrådet framhåller avslutningsvis att andra samhällsfunktioner så som skola, barnomsorg, äldrevard, transporter m.m. inte får glömmas bort vid bygdens utveckling.

Kommentar:

Den gällande översiktsplanen antogs 2006 och aktualitetsförklarades 2010.

Kommunen konstaterar att Lokala skärgårdsrådet delar kommunens ambition att stärka landsbygden inklusive näringsliv och service i området. Synpunkten att all service bör lokaliseras till färjeläget noteras.

Kommunen noterar vidare Skärgårdsrådets synpunkter på gestaltningen av föreslagen bebyggelse vid färjeläget och Östanå såg. Utformningsfrågorna ska studeras vidare i kommande planarbete.

Angående vägfrågorna se kommentar till Trafikverkets yttrande (nr 3).

Angående bebyggelse i anslutning till Östanå slott, se kommentar till Länsstyrelsens yttrande (nr 11).

10. Föreningen för Österåkers Framtid

Föreningen för Österåkers framtid framhåller inledningsvis att gällande översiktsplan för Österåkers kommun har sitt ursprung från 1990-talet och inte uppdaterats med avseende på kommunens miljömål eller Regional utvecklingsplan (RUFSS).

Programförslaget strider enligt föreningen mot RUFSS genom att området ingår i en grön värdekärna (Angarnskilen) med de allra högsta rekreations-, natur och kulturvärden, förslaget innebär utspridd bebyggelse som inte anknyter till befintliga samhällen samt att föreslagen bebyggelse inte ligger i lägen med god kollektivtrafik.

Föreningen menar också att förslaget bryter mot kommunens egna miljömål och visioner såsom att senast 2010 grundas samhällsbyggande i kommunen så att bilanvändningen kan minskas, att minska utsläpp av växthusgaser och långsiktigt hållbart boende.

I sitt yttrande lyfter föreningen fram områdets många dokumenterade värden; hushållning med naturresurser, riksintressen klimatpåverkan, kulturmiljövärden och regionala gröna kilar.

Enligt föreningen saknas flera övergripande utredningar. Trafiksäkerheten på väg 276 och köproblemen i Åkersberga behöver utredas. Framkomligheten och trafiksäkerheten måste förbättras avsevärt. Vidare behövs en beskrivning över Angarnkilen och dess värden för regionen. Dessutom saknas en översiktsplan över Roslagskusten, från Åkersberga till Norrtälje som tydliggör kustområden som är lämpliga att förtätas med avseende på bl.a. miljömål, Regional utvecklingsplan, storlek och där mellanliggande kulturlandskap. Översiktsplanen behövs för att kunna bevara kommunens smultronställen och högtintressanta områden för framtiden.

Sammanfattningsvis framhåller föreningen att de finner det mycket tydligt att ny bebyggelse är helt olämplig i detta område och att bebyggelse i denna del av Angarnkilen strider mot Regional utvecklingsplan för Stockholms län, mot kommunens egna miljömål och visioner samt mot skyddsvärda kulturvärden av riksintresse. Det finns mycket stora natur- och kulturvärden att skydda, vara rädd om och tillgängliggöra för denna och kommande generationer.

Kommentar:

Angående naturvårds- och rekreationsfrågorna samt befarade konflikter med bevarandet av Angarnkilen, se kommentar till Naturskyddsföreningens yttrande (nr 4).

Vad gäller programförslaget i relation till målen i översiktsplanen samt trafiksäkerhets- och kapacitetsfrågorna i vägnätet, se kommentar till Trafikverkets yttrande (nr 3).

Övriga synpunkter noteras.

11. Österåker Hembygds- och fornminnesförening

Föreningen anser inte att en utbyggnad enligt det föreslagna programmet överensstämmer med kommunens miljömål och strävan att skapa en hållbar kommun. Eftersom utbyggnaden sker i en perifer del av kommunen utan god tillgång på kollektivtrafik eller service anser föreningen att miljöbelastningar ökar.

Det föreslagna programmet behandlar ett av de mest kulturhistoriskt intressanta områdena i Österåker, till stor del klassat som riksintresse för såväl kulturarvet, naturen som för friluftslivet. Föreningen anser därför att det nuvarande förslaget ska förkastas.

Östanå herrgård med dess omgivning utgör tillsammans en helhet där enskilda delar inte kan tas bort utan stor förlust för helheten. Enligt föreningen är t.ex. förslagets idéer om byggande i Östanå slottspark förskräckande. Nybebyggelse inom Wiras bruksområde anser föreningen i princip inte ska tillåtas.

I Roslags-Kulla och Wira Utby menar föreningen dock att viss komplettering av befintlig bebyggelse kan ske. Likaså vid färjeläget där ny bebyggelse kan stärka platsens betydelse.

Om en småbåtsanläggning vid Östanå sker så måste den placeras och hållas så liten som möjligt så att inte siktlinjer och annan upplevelse av kulturmiljön störs.

Avslutningsvis saknar föreningen information i programmet om en befintlig fornlämning inom Wira Utby vilken förmodas vara en boplats från stenåldern.

Kommentar:

Vad gäller programförslaget i relation till målen i översiktsplanen se kommentar till Trafikverkets yttrande (nr 3).

Att området är klassat som riksintresse innebär att området anses ha värden som är intressanta på riksnivå och att dessa intressen inte får skadas påtagligt i samband med förändringar t ex vid utbyggnaden av bostäder, vägar etc. Pågående markanvändning påverkas inte. Prövning av förändringar av markanvändningen bl a med hänsyn till riksintresset sker i planläggning där föreliggande program är ett första steg.

När det gäller synpunkterna på utvecklingen kring Östanå slott, småbåtshamnen i Sågviken, Östanå färjeläge, Roslags-Kulla och Wira hänvisas till kommentaren till Länsstyrelsens yttrande (no 42).

Kommunen noterar synpunkterna gällande vilka områden föreningen anser kan kompletteras. Det är dock viktigt att notera att utbyggnaden i Wira Utby sker enligt den gällande detaljplanen för området som antogs av kommunfullmäktige 1992-12-14 och vann laga kraft 1993-01-22. Vid en utbyggnad enligt den gällande detaljplanen för Wira Utby är det byggherrens ansvar att bevaka att inga fornlämningar skadas.

12. Bevarandegruppen c/o Munktorps gård, genom Kerstin Elgstrand

Bevarandegruppen anser att programförslaget är reklamässigt och okritiskt framställt. Gruppen undrar om exploitörerna själva insett, att de värden i natur och skönhet man framhåller i text och bilder, kommer att reduceras eller helt försvinna om planerna på deras projekt skulle bli verklighet.

Planen utgår enligt gruppen från värderingar och normer som gällde fram till 1970-talet. Idag finns kunskap om naturens och kulturlandskapets positiva inverkan på hälsa och rehabilitering efter stress och sjukdom.

Bevarandegruppen menar att Norrtälje och Åkersberga är fungerande orter där ny bebyggelse bör förläggas istället för att skogs- och jordbruksområden mellan orterna förtätas med 4-500 bostäder. En konsekvens av förtätning av detta mellanområde blir stora utsläpp av växthusgaser och andra föroreningar. Dessutom menar gruppen att 276:an inte kommer att klara tillskottet av hundratals bilar utan stora satsningar på utbyggd väg och trafikapparat.

Bevarandegruppen anser avslutningsvis att omfattningen av utbyggnaden i området minskas drastiskt.

Kommentar:

Angående naturvårdsfrågorna, se kommentar till Naturskyddsföreningens yttrande (nr 4).

Angående kulturmiljöfrågorna, se C1 och kommentar till Hembygdsföreningens yttrande (nr 11).

Vad gäller programförslaget i relation till målen i översiktsplanen samt trafiksäkerhets- och kapacitetsfrågorna i vägnätet, se kommentar till Trafikverkets yttrande (nr 3).

Övriga synpunkter noteras.

C. Samlade synpunkter från boende, fastighetsägare och övriga

C1. Kulturmiljö och områdets karaktär

Majoriteten av de boende och fastighetsägarna anser att den planerade exploateringen av området skulle medföra påtaglig skada på kulturmiljö-, naturmiljö-, landskapsbild-, strandskydds- och vatten- och upplevelsevärden. Det påpekas att det i programmet anges höga kultur- och naturvärden i området men att det trots det planeras att exploateras. Det anses av vissa vara olämpligt att av kortsiktiga ekonomiska skäl genomföra planprogrammets intentioner då området utgörs riksintressant kulturmiljö. Vid vidare arbete med detaljplan påpekas det att en MKB är befogad.

Det anses av många att *slottsområdet med barockparken* inte är lämplig för exploatering då det är ett av kärnområdena för riksintresset och att siktlinjerna skulle störas. Majoriteten menar att bebyggelse i slottsparken bör undvikas helt då denna miljö är ett av kärnområdena i riksintresset för kulturmiljö. Det hänvisas till Riksantikvarieämbetets värdetexter som beskriver riksintresset i Östanå och Roslags-Kulla. Flera framhåller också förekomsterna av vikingagravar i närområdet.

Flera anser att programmet är motsägelsefullt då det talas om att bevara siktlinjerna kring slottet och samtidigt föreslås bebyggelse sydost om slottet. Exploatering runt slottet anses vara mest lämplig i västra delen, runt bokparken. Området väster om barockparken, mellan allén och Djurgården, anses vara lämpligare för bebyggelse men inte med föreslagen omfattning med ett 50-tal bostäder, då natur- och kulturlandskapsbilden skulle påverkas negativt.

Det föreslås att slottet med dess park rustas upp för att sedan nyttjas för t.ex. konferenser, konserter, debatter, bröllop, servering, statsbesök, plats för olika typer av vårdinrättningar, nyttjas av olika organisationer eller bli privatbostad till prominenta personer som kungligheter och ledande politiker.

Sågområdet utpekades i många yttranden som lämplig för viss exploatering, men inom begränsade delar. Många av de som yttrat sig anser att området blir för hårt exploaterat och att den gamla kulturbygden skulle förstöras. Glesare friliggande

bebyggelse i två våningar vars gestaltning harmoniserar med den omgivande kulturbygden förespråkas. En ovarsam exploatering av sågområdet befaras förstöra siktlinjer och unika strandnära naturvärden

Exploatering vid *Färjeläget* menar majoriteten är positivt men inte i så stor utsträckning som föreslås. Ett förslag är att göra mer plats för funktioner tillhörande hamnen, bl.a. parkeringsplatser som det anses vara brist på.

Angående *Wira Bruk* framförs synpunkter mot ny bebyggelse vid själva bruket och mellan Wiren och Rialavägen. Denna bebyggelse riskerar att förstöra Wira-Bruks genuina miljö. Det är fel att komplettera den befintliga bebyggelsen på grund av dess karaktär och områdets riksintressanta kulturvärden.

Nedre Loo anses inte vara lämpligt för förtätning ur historisk och arkitektonisk synvinkel. Dels skulle utsikt över strandängarna försämrats för de befintliga bostäderna, dels skulle djurhållningen, som är viktig för att bevara det öppna landskapet försvåras.

I flera yttranden framförs att bebyggelse i Roslags-Kulla, väster om Loån, på bollplanerna är negativ då det negativt skulle förändra upplevelsen av den öppna miljön kring Roslags-Kulla kyrka

Kommentar:

Länsstyrelsen har genom beslut 2011-09-29 (dnr. 432-08-102891) avslagit begäran om byggnadsminnesförklaring av slottet med motiveringen att "i dagens urval av byggnadsminnen i länet finns ett stort antal slott och herrgårdar som skyddats som byggnadsminnen. I urvalet av nya byggnadsminnen är detta därför inte en prioriterad kategori. Dessutom finns ett antal anläggningar i länet med en tillkomsttid och historik som motsvarar Östanå slotts, vilka ännu inte skyddats som byggnadsminnen men för vilka fråga om byggnadsminnesförklaring föreligger eller skulle kunna vara aktuell. Flera av dessa anläggningar är mer välbevarade även till sin interiör än Östanå slott. Mot bakgrund av detta bedömer Länsstyrelsen inte att fastigheten uppfyller de krav Länsstyrelsens riktlinjer för nya byggnadsminnen ställer. Tillräckliga skäl att förklara byggnaden/anläggningen för byggnadsminne föreligger därför inte för närvarande."

Tillsätts inte omfattande resurser kommer inte slottet med sin park kunna bevaras. En adekvat användning av slottsmiljön med en lämplig komplettering är nödvändig för att vidmakthålla slottsmiljön.

Angående frågorna om påverkan på karaktär och kulturmiljövärden i programområdet, se kommentarerna till Länsstyrelsens yttrande (nr 42).

C2. Naturmiljö

Bokskogen utpekats i flertalet yttranden som olämplig att ianspråkats som mark för den föreslagna vägen då den hyser stora naturvärden. Det ifrågasätts också att det skulle vara "med stor hänsyn till den kulturhistoriska intressanta miljön" som genomfartsvägar planeras genom bokparken och terrasserna nedanför

Östanå slott. Det påpekas att bokskogen efter planens genomförande får ett ökat tryck från en större befolkning.

Då merparten av programområdet ligger inom "ekologiskt känsliga områden" bör området vårdas istället för att bebyggas. Områdena anses hysa höga naturvärden vilket menas tala mot planprogrammet. Det frågas, varför kommunen föreslår byggnation på samma plats där förbud mot avverkning av sly (för att skydda lax/havsöring) finns. Det påpekas att den vackra orörda naturen behövs som motpol till Åkersbergas centrum som enligt yttrande är det fulaste centrum som någonsin skådats.

I flertalet yttranden anses att *området skogs- och strandområde* inte är dimensionerat för den föreslagna exploateringen och trycket på naturen redan är hög och nämner även färjornas inverkan på stranden med erosion och slam samt fiskare. Det påstås att nya vandringsleder mm. skulle öka trycket på området mer och att detta skulle vara negativt.

Att bygga inom *strandkydd* i kombination med övrig utbyggnad anses förstöra naturvärdena i skogar samt efter vägar och stränder.

Det anses inte vara rimligt att kunna *bevara Angarnskilen och samtidigt förtäta området*. Det hänvisas till de höga naturvärdena området har med varg, lo, havsörn och havsöring vilka skulle försvinna om förslaget genomfördes.

Kommentar:

Angående naturvårds- och rekreationsfrågorna samt befarade konflikter med bevarandet av Angarnkilen, se kommentar till Naturskyddsföreningens yttrande (nr 4).

Den principiella trafiklösningen "infart väst" genom bl.a. bokskogen vid Östanå slott har utgått, se vidare i kommentaren om väganslutningar i kommentaren till Länsstyrelsens yttrande (nr 42).

Områdets omfattande strandzoner, både längs kusten och åarna, är förutsättningar för bevarande av naturvärdena och en stor tillgång för turism och friluftsliv. Vissa av de föreslagna bebyggelseområdena ligger inom strandkyddade områden. Huvuddelen av de områden som föreslås för bebyggelse är till stor del redan ianspråktagen mark och bedöms i övrigt också uppfylla särskilda skäl för upphävande av strandkydd. Frågan om upphävande av strandkydd prövas i samband med detaljplaneläggning.

C3. Trafik och infrastruktur

Det påpekas att kommunikationsfrågan med vägar och allmänna kommunikationer samt planering för offentlig service måste lösas innan programmets intentioner genomförs. Det ställs krav på att kommunen ordnar trafiksäker och miljöriktig framkomlighet på fastlandet och på intilliggande öar.

Befintliga vägar och kollektivtrafik anses redan idag vara underdimensionerade och i dåligt skick vilket talar mot den föreslagna exploateringen. Det påpekas att infarten till Åkersberga redan lider av trafikinfarkt. I vissa yttranden menas att anläggandet av nya vägar är onödigt och att befintliga vägar istället förstärks.

Väg 276 påtalas i många yttranden och anses idag hysa låg trafiksäkerhet. Det föreslås att vägen rustas upp, att hastigheten sänks och att fler cirkulationsplatser byggs innan planförslaget genomförs. En bro till Ljusterö ifrågasätts på grund av att detta skulle öka åretruntboende och därmed trafiken på 276:an.

En *gång- och cykelväg* efterfrågas längs med 276:an. Samtidigt menar vissa att en gång- och cykelväg till Åkersberga som argument till fördel för förslaget inte fungerar då det är 25 km till Åkersberga och endast eventuellt skulle vara intressant för en elitidrottare.

Flera yttranden framför en fruktan för att den föreslagna exploateringen med fler vägar och fordon kommer medföra *ökat trafikbuller* i området. Det befaras att boende kommer ta en genväg över den smala grusvägen som leder till Norrtäljevägen från sågområdet och därmed medföra ökat buller.

Angående *infart väst* motsätter sig en markägare förslaget då alternativet skulle komma för nära befintliga bostadshus och ekonomibyggnader och därmed försvåra den verksamhet som bedrivs. Det västra alternativet skulle också göra ett intrång i Djurgården med dess höga naturvärden. Yttrandet menar att den enda realistiska väglösningen anses gå mellan såg och Grönborgsvägen. Genom att flytta tyngdpunkten i etableringen västerut anses trafiktrycket minska då det skulle medföra mer allmänna trafiklösningar, länstrafik m.m.

Kommentar:

Vad gäller trafiksäkerhets- och kapacitetsfrågorna i vägnätet, se kommentar till Trafikverkets yttrande (nr 3).

Lämpligheten av en fast förbindelsen till Ljusterö med hänsyn till nyttorna ur trafiksynpunkt och konsekvenserna på områdets värden prövas som byggande av väg enligt väglagen. Trafikverket är ansvarigt för utredning och genomförande.

När det gäller bullerstörningar från trafiken, se kommentaren till Miljö- och hälsoskydds nämndens yttrande (nr 2).

Angående principlösningar för trafiken till/från slottsområdet, se vidare i kommentaren om väganslutningar i kommentaren till Länsstyrelsens yttrande (nr 42).

Frågorna om kollektivtrafikförsörjningen kommenteras med anledning av SLs yttrande (nr 7).

C4. Rekreation

I många yttranden framförs negativa synpunkter kring ett inskränkande av *strandskyddet*. Det befaras att allemansrätten inskränks genom att privata bostäder lokaliseras nära vattnet.

I flera yttranden efterlyses naturvänliga *rekreationsalternativ* och fler lättillgängliga badmöjligheter. En strandpromenadväg föreslås längs hela kusten för gående och cyklar.

Många av de som yttrat sig menar att kommunen istället bör *bevara* programområdet till gagn för kommande kommuninvånare och upplevelseindustri.

En fråga ställs kring hur kommunen tänker kring *idrottsplatser* då de befintliga inte skulle bli tillräckliga vid en expansion av området.

Olika förslag till lokalisering av *båtplatser* har redovisats.

Kommentar:

Angående rekreationsfrågorna och den befarade konflikten med bevarandet av Angarnkilen, se kommentar till Naturskyddsföreningens yttrande (nr 4).

När det gäller befarade konflikter med strandskyddet, se kommentar under C2.

Kommunens avsikt är att öka tillgängligheten till strandområdet från sågen till färjeläget genom anläggande av en gång- och cykelväg i gränsen mellan åkermarken och strandzonen.

Förslaget i programmet om utbyggnad av ett gång- och cykelnät inom planområdet samt en gång- och cykelväg längs väg 276 mot Åkersberga är viktiga åtgärder för att förbättra förutsättningarna för turism- och friluftsliv samt det lokala näringslivet.

Synpunkterna angående idrottsplatsen noteras. Det kan konstateras att området idag har god tillgång till idrottsplatser.

Kommunen är positiv till att arbeta för att skapa fler badplatser i området. Denna fråga bevakas i fortsatt planarbete.

Frågan om båtplatser får prövas vidare i fortsatt planläggning.

C5. Översiktsplan och kommunens miljömål

Flera yttranden konstaterar att utsläpp av *växthusgaser* kommer öka med programmets genomförande vilket anses rimligt dåligt med *kommunens miljömål*. Kommunen bör redogöra för att miljöbelastningar och kostnad för utbyggnad av offentlig service inte ökar jämfört med att bygga nära Åkersberga.

Programförslaget anses *motstridigt översiktsplanen* och att det i programmet finns felaktigheter och olösta frågor. Bland annat påpekas det att siktlinjen från Sågviken inte hålls helig i kontrast till riksintresse och ÖP 2006.

Kommentar:

Vad gäller programförslaget i relation till målen i översiktsplanen, se kommentar till Trafikverkets yttrande (nr 3).

Den kompletterande bebyggelsen innebär bättre underlag för kollektivtrafik vilket i sin tur skapar förutsättningar för att ökningen av biltrafiken totalt sett blir mindre.

C6. Omfattning och gestaltning

I flera yttranden framförs synpunkten att den *exploatering* som föreslås i programmet i sin helhet är för stor och för omfattande. Vissa anser att det inte bör byggas mer än 100-200 bostäder. En mer varsam expansion menar många är en förutsättning för att bevara områdets karaktär.

Ytterligare synpunkter handlar om att ny bebyggelse inte bör ligga sjönära då detta riskerar innebära att strandzonerna privatiseras. Flera anser också att inget bör byggas inom områden med höga natur- och kulturvärden.

Ett större avstånd till djurhållning efterfrågas också.

Sammantaget menar många att de värden som beskrivs i programmet naggas i kanten om programmet genomförs.

Ett flertal yttranden poängterar att en modern *gestaltning* av anläggningar som byggnader, båtar och trädgårdar inte passar in i området.

Kommentar:

Utbyggnadens omfattning i områdena studeras vidare i de fortsatta planarbetena.

Kommunens uppfattning när det gäller gestaltningen av anläggningar, byggnader, grönytor m.m. inom programområdet är att allt detta ska utformas med stor hänsyn till den kulturhistoriskt intressanta miljön. Detta innebär dock inte att dessa måste vara historiserat utformade utan att väl utformade anläggningar, byggnader och grönytor i modern stil kan förekomma.

Den i programmet föreslagna bostadsbebyggelsen klarar riktlinjerna om 200 m till ladugården vid Östanå. Kommunens avsikt är att stall och djurhållning ska säkras eftersom dessa verksamheter är intimt förknippade med bevarande av områdets värden. Programkartan har kompletterats med förtydligande avseende djurhållning. Frågan studeras vidare i kommande planarbete inklusive miljöbedömning.

Angående programförslagets påverkan på tillgängligheten till stränderna i området, se kommentar till C2.

Angående naturvårdsfrågorna, se kommentar till Naturskyddsföreningens yttrande (nr 4).

C7. Offentlig- och kommersiell service

I flera yttranden efterfrågas information kring den *offentliga servicen* i området om förslaget förverkligas. Bl.a. påpekas att kommunikationsfrågan med vägar och allmänna kommunikationer samt planering för offentlig service måste lösas innan programmets intentioner genomförs. Synpunkter framförs också om att befintlig skola och förskola inte kan försörja de planerade bostäderna.

När det kommer till *kommersiell service* som butiker och bensinmackar menar många att ett tillskott på 800 personer inte skulle göra skillnad för en butiks idag dåliga överlevnadschanser.

Kommentar:

Ökad befolkning i området och på Ljusterö ger ett bättre underlag för samhälls-service, inklusive kollektivtrafik, samt VA-försörjning, vilket skapar förutsättningar för att boende i både befintlig och ny bebyggelse ska få bättre tillgänglighet till service.

Övriga synpunkter noteras.

C8. VA-utbyggnad

I flera yttranden ställs frågor kring avlopp, t.ex. kring finansieringen av det *planerade reningsverket och vattendragningen*, det frågas om ortsborna kommer att få betala höga anslutningsavgifter som finansiering? Flera har kommenterat den planerade VA-utbyggnaden och menar att ett nytt reningsverk anses olönsamt. Istället efterfrågas lokala lösningar.

De boende på Ennäsudden anser att samverkansområdet för VA inte bör omfatta detta område eftersom bebyggelsen där redan är anslutna till ett modernt enskilt reningsverk.

Det befaras att skatten höjs till följd av utbyggnad av skola och omsorg samt att programmets åsyftar till att finansiera den vattenledning som ska dras från Skärgårdsstad.

Kommentar:

En av utgångspunkterna i utvecklingen är att behov av att säkra godtagbar vatten- och avloppsförsörjning inom programområdet finns redan idag. För att möjliggöra dessa lösningar krävs ett utökat underlag. Roslagsvatten har påbörjat utbyggnaden av allmänt vatten- och avlopp i området.

Inrättande av vatten och avlopp i området hanteras via Vattentjänstlagen. Se även kommentaren till Roslagsvattens yttrande (nr 5).

Verksamhetsområden för vatten- och avlopp avgörs i samband med den fortsatta planläggningen.

C9. Övrigt

Någon anser att *samrådsmötet* var dåligt organiserat i en liten lokal med för få stolar.

Några anser att området gärna kompletteras med *hyresrätter*.

Många efterfrågar ett förtydligande av programområdets utbredning och menar att det på sidan 21 påstås skilja sig från övriga kartor samt att det inte är lämpligt

att illustrera gång- och cykelvägar och vandringsleder utanför programområdets gräns.

Ett antal yttranden är kritiska till att vandringsleder och gång- och cykelvägar redovisas över privat mark.

Markägare förutsätter att hänsyn tas till det inom området bedrivna *skogs- och jordbruket*.

Kommentar:

Kommunen är positiv till blandade upplåtelseformer men kan konstatera att detta inte regleras i detaljplaner.

Ett mål för planarbetet är att det ska medverka till en levande landsbygd. Ett livskraftigt jord- och skogsbruk är en viktig förutsättning för bevarande av områdets värden. Kommunen avser att fortsätta samråd under hand med markägaren kring jord- och skogsbrukets intressen. Hur programmet medverkar till att säkra jord- och skogsbrukets intressen har också förtydligats i programmet.

Att utveckla förutsättningarna för friluftsliv och turism är också en viktig förutsättning för målet om en levande landsbygd. Därför redovisar programmet mål och förslag till ett system av vandringsleder i området. Programmet ger i sig ingen rätt för kommunen att bygga ut ledsystemet. Frågorna kring utbyggnad av leder i området ska studeras vidare i samråd med berörda markägare i samband med fortsatt planarbete.

D. Boende, fastighetsägare och övriga

13. Gunnar Arnebo och John Pedersen (boende i Loo- Östanå)

Gunnar Arnebo och John Pedersen framhåller inledningsvis att de delar den generella beskrivningen av områdets många värden men att platserna för föreslagen utbyggnad skiljer sig åt i detta avseende. T.ex. bör miljön runt färjeläget och vid den gamla sågen ganska väl lämpa sig för en viss exploatering om den sker inom begränsade områden. Ett tillräckligt avstånd måste dock hållas mellan sjöfågellokalen Ryssviken och ny bebyggelse vid färjeläget.

När det gäller vägar till och från området finner Arnebo och Pedersen det mest naturligt att utnyttja och vid behov förstärka de befintliga vägarna. Detta är en mycket rimligare åtgärd än att anlägga helt nya. En ny väg genom bokskogen väster om slottet är olämplig då skogen hyser stora naturvärden. En ny väg mellan våra tomter och strandängen innebär ett synnerligen stort intrång.

Förtätning i Nedre Loo anses inte vara lämpligt för förtätning ur historisk och arkitektonisk synvinkel. Dels skulle utsikt över strandängarna försämrats för de befintliga bostäderna, dels skulle djurhållningen, som är viktig för att bevara det öppna landskapet försvåras.

Vi har svårt att tro att markägarna har bejakat dessa byggplaner. Kommunen är borgerligt styrd varför respekten för äganderätten här särskilt borde beaktas.

Kommentar:

Vad gäller infarten till Östanå slott genom bokskogen, se vidare i kommentaren om väganslutningar i kommentaren till Länsstyrelsens yttrande (nr 42).

Angående utvecklingen kring Lo, se kommentaren om Lo i kommentaren till Länsstyrelsens yttrande (nr 42).

Samråd med markägarna har skett underhand parallellt med att programmet arbetats fram.

14. Granne på landet (m)

Signaturen "granne på landet (m)" menar att planen strider mot kommunens miljömål samt mål för en hållbar utveckling. Dessutom strider förslaget mot de övergripande riktlinjerna i kommunens översiktsplan. "Granne på landet" kommer därför med lagens alla tillåtna medel att protestera mot dessa byggprojekt till dess att:

- Kommunen kan garantera att utbyggnaden inte medför ökade miljöbelastningar (t.ex. CO2 utsläpp) jämfört med att bygga nära Åkersberga.
- Kommunen kan redogöra för hur mycket mer det kommer att kosta att bygga ut vård, skola och omsorg samt närservice för ett nytt upptagningsområde jämfört med att kunna nyttja Åkersberga tätorts infrastruktur.
- Kommunen först ordnat en trafiksäker och miljöriktig framkomlighet för befintliga fastighetsägare såväl på fastlandet som intilliggande öar.
- Kommunen har försäkrat sig om att programförslaget inte står i strid med såväl lagliga skydd som moraliska och frivilliga hänsynstaganden vad gäller unika natur-, kultur-, och skyddsvärden samt friluftssintressen.

"Granne på landet" vill uppmana ansvariga att tänka om och arbeta för att utveckla och skydda unika värden till gagn för befintliga och kommande kommuninvånare och samt en växande upplevelseturism.

Kommentar:

Vad gäller programförslaget i relation till målen i översiktsplanen, se kommentar till Trafikverkets yttrande (nr 3).

Angående trafiksäkerhets- och kapacitetsfrågorna i vägnätet, se kommentar till Trafikverkets yttrande (nr 3).

Kommunens bedömning kring utveckling av offentlig och kommersiell service, se kommentar till C7.

Angående kulturmiljöfrågor, se C1 och kommentarer till Länsstyrelsens yttrande (nr 42) samt Österåkers Hembygds- och fornminnesförening (nr 11).

Angående naturvårdsfrågorna, se C2 och kommentar till Naturskyddsföreningens yttrande (nr 4).

15. Göran Frostell

Göran Frostell sammanfattar själv sina synpunkter på programmet enligt följande:

1. Omfattande och förtjänstfull beskrivning av landskap och naturvärden och av bygden.
2. En utredning saknas av slottets och omgivningarnas användning och förvaltning i framtiden.
3. Siktlinjerna mot slottet får inte byggas för.
4. Ingen bebyggelse alls i slottets närhet eller i slottsparken utom byggnader för slottets och parkens förvaltning och skötsel.
5. Bestämt förbud mot nya tillfartsvägar inom parken och nedanför slottet.
6. Ny bebyggelse av större omfattning bör ske utanför naturskyddat område och kulturhistoriskt skyddade områden.

Eftersom Riksantikvarieämbetet och Naturvårdsverket klassar området som högintressant och som riksklenoder förutsätter Frostell att staten, huvudstaden och kommunen gemensamt vill ha något att säga till om användningen av området och att de dessutom är beredda att i medborgarnas intresse verka för en förnuftig lösning.

Frostell framför ett antal förslag till slottets framtida användning. Bland annat kan slottet utvecklas till en representativ bostad för någon medlem av den kungliga familjen, talmannen eller prominenta gäster. Vidare kunde slottet användas för vårdinrättningar eller av olika organisationer. Slottet kunde också omvandlas till ett "skärgårdens museum".

Kommentar:

Angående kulturmiljöfrågor och tillfarten till bebyggelsen kring Östanå slott, se C1 respektive C3 samt kommentarer till Länsstyrelsens yttrande (no 42).

Angående naturvårdsfrågorna, se C2 och kommentar till Naturskyddsföreningens yttrande (nr 4).

16. Gunnar Hafström

Gunnar Hafström anser att det är olämpligt att av kortsiktiga ekonomiska skäl genomföra programmets intentioner då det inkräktar på känsliga natur- och kulturområden av riksintresse.

Hafström är starkt emot planerna på ny bebyggelse i Östanå slotts omgivning. Denna "intakta herrgårdsmiljö" är enligt Hafström ett omistligt andhål för turister och ortsbor. Östanå Herrgårdsanläggning har i sin orördhet blivit en oas i denna del av skärgården i kontrast till all den nya bebyggelse som tillkommit sedan andra världskriget.

Hafström sammanfattar Riksantikvarieämbetets värdetexter som beskriver riksintressena Östanå, Roslags-Kulla och Wira. Med anledning av programförslagets innehåll ställer han frågan om kommunen inte har förstått omfattningen av det område som upptar det skyddsvärda riksintresset runt Östanå herrgård enligt ämbetets värdetexter och motiveringar?

Enligt Hafström är det helt uppenbart att kommunens planer att bygga väster och öster om Östanå herrgård i den kulturskyddade herrgårdsmiljön strider mot uppgivna värden som Riksantikvarieämbetet har angivit som riksintresse. Även andra byggnationer som den föreslagna småbåtshamnen i sågviken, nya vägsträckningar m.m. kommer att innebära att stora värden går förlorade.

Hafström anser sammanfattningsvis att om den planerade exploateringen av området skulle genomföras kommer detta att medföra förstora ingrepp i landskapsbilden, vilket kommer att medföra påtaglig permanent skada och medföra att kulturmiljön i Östanåområdet förstörs.

Angående Wira bruk anser Hafström att det är fel att komplettera den befintliga bebyggelsen på grund av den befintliga bebyggelsens karaktär och värden av riksintresse.

Kommentar:

Angående kulturmiljöfrågor, se C1 och kommentarer till Länsstyrelsens yttrande (nr 42).

Angående naturvårdsfrågorna, se C2 och kommentar till Naturskyddsföreningens yttrande (nr 4).

Angående nya båtplatser, se C4.

17. Birgitta Andersson och Mikael Wallin, Lillnäs 1:54

Birgitta Andersson och Mikael Wallin framför att det har förståelse för att det måste byggas en del och att det är bra eftersom det behövs bostäder. De framför dock önskemålet att max hälften av den planerade bebyggelsen ska genomföras och helst inte fler än totalt 100. Dessutom önskar de att bostäderna inte byggs sjönära eftersom det gör det svårt för allmänheten att komma ner till vattnet.

Enligt Andersson och Wallin är det stora problemet i området väg 276 som måste åtgärdas. Där sker redan idag många olyckor och det är dagligen köer. Det är idag förenat med livsfara att cykla eller gå längs väg 276 eftersom det saknas gång- och cykelväg. Problemen är ännu större sommartid på grund av alla sommargäster och totalt sett blir det inte bättre av många nya bofasta i området.

Andersson och Wallin förslår att slottet ska få en framtida användning som vandrarhem, konferensanläggning eller äldreboende. De framför vidare att den unika bokskogen får ett ökat tryck från en större befolkning och undrar varför slottet inte är k-märkt. Vidare påpekar de att befintlig skola och förskola inte kan försörja de planerade bostäderna. De tycker att tanken om kompletterande service i området är bra men tvivlar på att det finns ett tillräckligt underlag. Avslutningsvis framför de att de önskar att det byggs hyresrätter i området för ungdomar och många andra som inte har ekonomi att köpa en sjönära villa.

Kommentar:

Angående programmets gestaltning och omfattning, se C6.

Angående trafiksäkerhets- och kapacitetsfrågorna i vägnätet, se kommentar till Trafikverkets yttrande (nr 3).

Angående kulturmiljöfrågor, se C1 och kommentarer till Länsstyrelsens yttrande (no 42).

Angående naturvårdsfrågorna, se C2 och kommentar till Naturskyddsföreningens yttrande (nr 4).

18. Majbritt Faith-Ell

Majbritt Faith-Ell undrar inledningsvis hur långt planeringen kan fortsätta utan att Länsstyrelsen yttrat sig över om planerna över huvudtaget får genomföras?

Faith-Ell påminner om att hela området Östanå, Roslags-Kulla och Wira är ett riksintresse inkl. arbetarbostäder, sågverk, gravfält, betesmarker etc. Det är Länsstyrelsens uppgift att se till att detta riksintresse bevaras åt framtiden. Samtidigt är hon undrande kring den uppgift hon fick på samrådsmötet 100819 om att riksintresse inte är ett fullgott skydd mot exploatering.

Hon påminner också om att det hos Länsstyrelsen ligger en begäran om byggnadsminnesförklaring av området i fråga, vilket ytterligare skulle förstärka skyddet av det oersättliga nu hotade området. Självfallet bör själva slottet kunna få ett vettigt användningsområde utan att därmed exploateras, förslagsvis för konserter, debatter, konferenser, bröllop, servering, statsbesök etc.

Faith-Ell uppmanar kommunen att lämna över hela området oförstört och oexploaterat till kommande generationer, vilka förhoppningsvis bättre uppskattar det som våra förfäder lämnat till oss att vårda och förvalta. Sammanfattningsvis framför hon att kommunen ska leta efter ett helt annat område för planerade exploateringar på stora marker mellan Åkersberga och Östanå och lämna riksintresset helt intakt åt framtiden.

Kommentar:

Angående frågan om byggnadsminne, se C1.

Angående kulturmiljöfrågor, se C1 och kommentarer till Länsstyrelsens yttrande (no 42).

Angående naturvårdsfrågorna, se C2 och kommentar till Naturskyddsföreningens yttrande (nr 4).

Riksintresse är en redovisning av olika värden. Vid planläggning läggs markanvändning och utformning fast och vid §

19. Maria

Maria som lämnat in tre separata yttranden under samrådet, framför inledningsvis att hon varje sommar åker till Wira bruk och sjön Wiren för att bada eftersom det är en av få platser där tystnaden fortfarande råder. För henne är detta en underbar plats och hon är där ute hela sommaren.

Maria påminner om att kommunen kallar sig för framtidskommun men att kommunen samtidigt bara satsar på konsumtion och eget ägande av hus. I många andra kommuner så vill politikerna bevara naturen och göra stora

naturreservat av sin egen mark. Även slotten används till konferenslokaler, konstupställningar, naturutställningar med vandringsstråk i naturskön bilfri miljö.

Maria framför med emfas att det måste finnas platser där människans byggiver inte når fram. "Jag älskar dessa platser och jag vill inte att era bulldosers och grävskopor ska dundra förbi och förstöra mina heliga platser". Hon hoppas att fler människor känner som henne "för mitt hjärta krossar ni fullständigt om pengarna återigen går före tyst och orörd natur".

Avslutningsvis uppmanar Maria kommunen att lära av Järfälla kommun genom att bevara slottet och göra området till naturreservat där man kan vandra i orörd natur.

Kommentar:

Angående rekreationsfrågorna och den befarade konflikten med bevarandet av Angarnkilen, se C4 och kommentar till Naturskyddsföreningens yttrande (nr 4).

När det gäller befarade konflikter med strandskyddet, se kommentar under C2.

Angående kulturmiljöfrågor, se C1 och kommentarer till Länsstyrelsens yttrande (nr 42).

Angående naturvårdsfrågorna, se C2 och kommentar till Naturskyddsföreningens yttrande (nr 4).

20. Marie och Lasse Karlsson

Marie och Lasse Karlsson som bott i området sedan 1974 anser att kommunen behöver börja med att åtgärda väg 276 redan idag inte sväljer alla pendlare. De undrar vidare om områdets klassificering som riksintresse är borta. Avslutningsvis undrar de varför det måste byggas i bokskogen och på åkermark då det finns så mycket annan skog.

Kommentar:

Vad gäller infarten till Östanå slott genom bokskogen, se vidare i kommentaren om vänganslutningar i kommentaren till Länsstyrelsens yttrande (nr 42).

Angående naturvårdsfrågorna, se C2 och kommentar till Naturskyddsföreningens yttrande (nr 4).

Angående trafiksäkerhets- och kapacitetsfrågorna i vägnätet, se kommentar till Trafikverkets yttrande (nr 3).

21. Ampe Meyerhöffer och Eivor Jansson

Ampe Meyerhöffer och Eivor Jansson framför inledningsvis att de anser att samrådsmötet på slottet var informativt och att underlaget/programmet är väl genomarbetat. Men de lyfter fram att bilagorna inte varit utlagda på nätet och ytterst svåra att få tag på.

Meyerhöffer och Jansson är inte emot en utveckling av bygden, men vill diskutera omfattning och utbyggnadstakt.

De efterlyser information om vad som kommer att göras med slottet. Slottets interiör, exteriör, park/trädgård samt siktlinjerna bör bevaras för allmänheten.

Meyerhöffer och Jansson motsätter sig att kommunen ger dispens från strandskyddet för ny bebyggelse och nya anläggningar inom programområdet. Badstränderna vid Saltsjön och Losjön är enligt dem nästan oåtkomliga för ortsborna och de önskar därför att kommunen ställer i ordning en eller flera nya badplatser i området.

De lyfter fram att kommunikationsfrågan är besvärlig ur miljösynpunkt. De konstaterar att om de allmänna kommunikationerna förbättras bör antalet bilar som belastar Grönborgsvägen och 276:an minska och därmed CO2-utsläppen. Kommunikationsfrågan och dess inverkan på miljön måste enligt dem lösas innan någon byggnation påbörjas.

Meyerhöffer och Jansson menar att avloppsfrågan borde vara aktuell även utan en utbyggnad inom de föreslagna områdena och de efterlyser information om finansieringen av det planerade reningsverket och vattenledningen från Skärgårdsstad. Ortsborna bör enligt dem få svar på denna fråga oavsett hur stor nybyggnationen blir, särskilt om avlopp ska finansieras genom höga anslutningsavgifter för de boende i de berörda områdena.

Enligt deras egen sammanfattning i yttrandet:

Ställer de sig positiva till:

- En varsam byggnation på sågverksområdet med beaktande av strandskyddet och husens utseende.
- En tillika varsam utbyggnad i Wira Utby.

Motsätter de sig:

- En byggnation som berör slottet och dess park-/trädgårdsområde.
- En byggnation längs Loåns stränder.

Kräver de att:

- Kommunikationsfrågan är löst innan någon byggnation påbörjas.
- Planering skett – och beslut fattats – som anpassning av skola, äldreboende, sjukvård och brandberedskap innan någon bebyggelse påbörjas.
- Dispens inte ges av kommunen vad gäller miljöbalkens bestämmelser om strandskydd inom aktuellt område.
- De hus som byggs erbjuds som både hyresrätter och bostadsrätter.

Kommentar:

Kommunen noterar synpunkterna kring genomförandet av samrådsmötet och programhandlingarna.

Angående trafiksäkerhets- och kapacitetsfrågorna i vägnätet, se C3 och kommentar till Trafikverkets yttrande (nr 3).

Kommunens bedömning kring utveckling av offentlig och kommersiell service, se kommentar till C7.

Angående kulturmiljöfrågor, se C1 och kommentarer till Länsstyrelsens yttrande (nr 42).

Angående naturvårdsfrågorna, se C2 och kommentar till Naturskyddsföreningens yttrande (nr 4).

Angående programförslagets påverkan på tillgängligheten till stränderna i området, se kommentar till C2.

Angående hyresrätter, se kommentar till C9.

22. Sonja och Karl-Gunnar Nilsson

Sonja och Karl-Gunnar Nilsson menar att ingen byggnation över huvud taget kan påbörjas innan väg 276 förbättras så att man kan ta sig genom eller förbi Åkersberga utan köbildning. Trängseln längs vägen är redan idag problematisk och planerad utbyggnad på Ljusterö gör situationen värre.

De anser att det behövs bostäder ute på landsbygden men för att de ska vara attraktiva tror de inte på en allt för kraftig förtätning. Nuvarande förslag förändrar hela områdets karaktär genom för storslagna planer och för kraftig befolkningsökning.

De ifrågasätter också att det skulle vara "med stor hänsyn till den kulturhistoriska intressanta miljön" att bygga genomfartsvägar genom bokparken och terrasserna nedanför Östanå slott. Anpassa istället antalet bostäder så att befintliga vägar går att använda om de förstärks. Till eventuella bostäder nedanför slottet kan man kanske dra vägen över åkrarna mellan Trädgården och slottet.

Sonja och Karl-Gunnar Nilsson tycker att Östanå sågområde passar för bostäder i samma utsträckning som "Kullabyrn" på Skallbrovägen. Om man dessutom bygger hyresrätter kommer området fortsättningsvis att vara tillgängligt för besökande och friluftsliv.

På samrådsmötet framkom att det är många om eller åtgärder som ska komma till stånd innan planerna kan sättas i verket.

Sammanfattningsvis anser de att "bygg gärna några bostäder, men inte 400! Och innan ni börjar, åtgärda väg 276!"

Kommentar:

Angående trafiksäkerhets- och kapacitetsfrågorna i vägnätet, se C3 och kommentar till Trafikverkets yttrande (nr 3).

Angående kulturmiljöfrågor, se C1 och kommentarer till Länsstyrelsens yttrande (nr 42).

Angående naturvårdsfrågorna, se C2 och kommentar till Naturskyddsföreningens yttrande (nr 4).

Angående hyresrätter, se kommentar till C9.

Angående omfattning och gestaltning, se kommentar till C6.

23. Familjen Funhammar, Mörtsunda 1:15, Ljusterö

Familjen Funhammar framför inledningsvis att de anser att slottet och parken ner mot vattnet inte ska bebyggas utan ska bevaras och snyggas upp för att sedan användas för t.ex. konferenser.

Sågområdet är enligt Funhammars lämpligt för ny bebyggelse i en stil som är anpassad till området. Bebyggelsen ska dock inte göras för tät och inte heller i flera våningar. Båtplatser i rimlig mängd bör också finnas i närheten. Vid Lo är det möjligt att komplettera bebyggelsen i stil med befintliga flerbostadshus. Generellt menar de att byggnationer i ny stil kan förekomma "insides men absolut inte utsides". De lyfter också fram den gamla kvarnbyggnaden på Ennäsudden som ett gott exempel på hur äldre bebyggelse kan rustas upp och få en ny användning.

När det gäller Östanå färjeläge anser Funhammars att området är för litet för den skisserade byggnationen. Bebyggelsen bör flyttas längre från vattnet och ges en tydligare skärgårdskaraktär. Bästa alternativet för området närmast vattnet är enligt Funhammars är att det används för restaurang, tankmöjlighet, gästbrygga och servicebutik. Det råder också stor brist på parkeringsplatser vid färjeläget redan idag och det behövs därför mer parkeringar.

För att området ska kunna byggas krävs dock enligt familjen Funhammar att väg 276 åtgärdas.

Kommentar:

Angående kulturmiljöfrågor, se C1 och kommentarer till Länsstyrelsens yttrande (no 42).

Angående omfattning och gestaltning, se kommentar till C6.

Angående trafiksäkerhets- och kapacitetsfrågorna i vägnätet, se C3 och kommentar till Trafikverkets yttrande (nr 3).

Angående nya båtplatser, se C4.

24. Erik Ennerling (sommarboende)

25. Pär Hansson

26. Svante Christell (sommarboende)

Svante Christell, Erik Ennerling och Pär Hansson finner programförslaget motstridigt mot kommunens översiktsplan (2006) och hittar felaktigheter i programmet, lösa antaganden och frågor som inte är utredda.

Inledningsvis menar Christell, Ennerling och Hansson att trycket på befintliga vägar i området är illa som det är och därmed inte klarar ett ökat tryck. De lösningar som presenteras i förslaget anser de inte vara tillräckliga. De hävdar att de busslinjer som idag försörjer området inte är tillfredsställande samt att en

utökning av turtätheten, vid föreslagen exploatering, knappast är trolig då dagens turer mestadels går halvtomma.

Ett nytt reningsverk anser de olönsamt och istället efterfrågas en lokal lösning.

Christell, Ennerling och Hansson påpekar att planprogrammet redovisar höga kultur- och naturvärden i området men att det, trots detta, ändå planeras ny bebyggelse vid just delar av dessa områden. Den nya bebyggelsen anses också bidra till att siktlinjen från Sågviken inte bevaras vilket inte stämmer överens med riksintresset och ÖP 2006.

Programsättningen med ny bebyggelse i kyrkans närmaste omgivning anses av Christell, Ennerling och Hansson strida mot KMLs avsikt att skydda omgivningen. De hävdar att planerad bebyggelse inkräktar i kulturlandskaps alla delar, som exempel tar de upp bebyggelse på åkermark, hagar och fornlämningar.

Att delar av strandskyddsområden skulle bebyggas finner de motstridigt med tanke på naturmiljön och tillgängligheten.

De tre menar i motsats till programmets intentioner att näringslivet motverkas och förespråkar istället en varsam utveckling av befintlig bebyggelse och är kritiska till omdaning av industrifastigheten (sågen).

Då merparten av programområdet ligger inom "ekologiskt känsliga områden" bör området vårdas istället för att bebyggas.

Enligt deras egen sammanfattning i yttrandena föreslår "Österåkers kommuns Samhällsbyggnadsförvaltning en förtätning långt från tätorten med en uppenbar negativ påverkan såväl vad som gäller klimatfrågor som näringsliv-, trafik-, natur- och friluftsanslagigheter. Kommunen torde i bättre närhet till sin tätort finna bättre lämpade områden att utveckla avseende kommunikation, trafik, ekonomi, och boende istället för att förvanska och för evigt omintetgöra en unik representant av nationens kulturarv med okänsliga ingrepp tillika minska antalet lokala arbetstillfällen till området med enkla, varsamma och informativa åtgärder till ringa kostnad. Behåll nuvarande struktur med befintliga byggnader och använd densamma på ett arbetsbevarande, arbets- och bostadsskapande sätt till låga kostnader och utan väsentliga samhälls- och miljöstörningar."

Kommentar:

Vad gäller programförslaget i relation till målen i översiktsplanen, se kommentar till Trafikverkets yttrande (nr 3).

Angående programmets gestaltning och omfattning, se C6.

Angående trafiksäkerhets- och kapacitetsfrågorna i vägnätet, se kommentar till Trafikverkets yttrande (nr 3).

Angående kulturmiljöfrågor, se C1 och kommentarer till Länsstyrelsens yttrande (no 42).

Angående naturvårdsfrågorna, se C2 och kommentar till Naturskyddsföreningens yttrande (nr 4).

När det gäller befarade konflikter med strandskyddet se kommentar under C2.

Programmet syftar till att förbättra förutsättningarna för friluftsliv, turism och båtverksamhet kring färjeläget.

27. Rolf Holmerin

Rolf Holmerin uppfattade samrådsmötet som dåligt organiserat, främst avseende lokalen som inte var tillräcklig stor och saknade stolar åt alla.

Holmerin anser även att förslaget är orealistiskt och att kommunen borde börja med att lösa de stora problemen som Förbifart Åkersberga.

Holmerin saknade information kring skolor, dagis och läkare etc. och efterfrågar information kring den offentliga servicen i området om förslaget förverkligas.

Då området är riksintresse menar Holmerin att det inte går att "peta i området hur som helst". Han anser det vara mer lämpligt att slottet med omgivning rustas upp och får en framträdande roll i landskapet. För övrigt stödjer Holmerin Gunnar Hafströms (Förste stiftsjurist em.) yttrande.

Kommentar:

Angående trafiksäkerhets- och kapacitetsfrågorna i vägnätet, se C3 och kommentar till Trafikverkets yttrande (nr 3).

Kommunens bedömning kring utveckling av offentlig och kommersiell service, se kommentar till C7.

Angående kulturmiljöfrågor, se C1 och kommentarer till Länsstyrelsens yttrande (nr 42).

28. Stefan Cronberg

Stefan Cronberg likställer programförslaget med New Yorks 11/9. Vidare hänvisas det till Gunnar Hafströms (Förste stiftsjurist em.) yttrande och ÖP 1990, sidorna 60-61, vars riktlinjer Cronberg själv var med om att arbeta fram.

Hans personliga åsikt är att mindre villabebyggelse anses kunna vara acceptabel på den gamla sågtomten om arkitekturen harmoniserade med den historiska miljön.

Det påpekas att trafiksituationen genom Åkersberga och ner mot Östanå färjeläge redan lider av trafikinfarkt vilket bör åtgärdas.

Kommentar:

Vad gäller programförslaget i relation till målen i översiktsplanen, se kommentar till Trafikverkets yttrande (nr 3).

Angående programmets gestaltning och omfattning, se C6.

Angående kulturmiljöfrågor, se C1 och kommentarer till Länsstyrelsens yttrande (nr 42).

Angående trafiksäkerhets- och kapacitetsfrågorna i vägnätet, se kommentar till Trafikverkets yttrande (nr 3).

29. Susanne Bergenbrant Glas

Susanne Bergenbrant eftersöker naturvänliga rekreationsalternativ och fler lättillgängliga badmöjligheter i förslaget. Det befaras att allemansrätten inskränks genom att privata bostäder lokaliseras nära vattnet. Bergenbrant föreslår en strandpromenadväg längs hela kusten för gående och cyklar, som inte stör en eventuell närliggande bebyggelse.

Vidare påpekar Bergenbrant att detaljplanen för Wira bör ses över då den är gammal och inte ger utrymme för dagens behov av större garage och förrådsförvaring. Även bebyggelsen mellan Rialavägen och sjön Wiren bör enligt Bergenbrant Glas ses över gällande badmöjligheter.

Kommentar:

Angående rekreationsfrågorna och den befarade konflikten med bevarandet av Angarnkilen, se kommentar till Naturskyddsföreningens yttrande (nr 4).

Angående synpunkterna om fler badplatser samt gång- och cykelväg längs kustzonen, se kommentaren till C4.

När det gäller befarade konflikter med strandskyddet se kommentar under C2.

30. Michel, Helfried och Sara Gafgo

Michel, Helfried och Sara Gafgo ansluter till protesterna mot utbyggnaden enligt förslaget i den som omfattning redovisas. De menar att stora kulturhistoriska värden står på spel och kan förstöras för all framtid. Framför allt protesteras det mot bebyggelse vid Wira Bruk och mellan Wiren och Rialavägen, vilket anses "krossa och förgöra" Wira-Bruks genuina miljö. Slutligen menar de att befintliga vägarna i området är underdimensionerade redan idag.

Kommentar:

Angående omfattning och gestaltning, se kommentar till C6.

Angående kulturmiljöfrågor, se C1 och kommentarer till Länsstyrelsens yttrande (nr 42) och särskilt då kommentaren till utvecklingen i Wira.

Angående trafiksäkerhets- och kapacitetsfrågorna i vägnätet, se C3 och kommentar till Trafikverkets yttrande (nr 3).

31. Birgitte Renmark

Birgitte Renmark protesterar mot utbyggnaden av Östanå- Roslags-Kulla och Wira. "Stora historiska värden står på spel." Framför allt vänder sig Renmark mot bebyggelse vid Wira Bruk och i den känsliga miljön mellan sjön Wiren och Rialavägen.

Kommentar:

Angående kulturmiljöfrågor, se C1 och kommentarer till Länsstyrelsens yttrande (no 42) och särskilt då kommentaren till utvecklingen i Wira.

32. Anna Ljunggren, Torsten Nordstrand och Anne-Marie Nordstrand

Anna Ljunggren, Torsten Nordstrand och Anne-Marie Nordstrand vill kraftfullt protestera mot förslaget och dess storskaliga planer som de anser förstör områdets kulturvärden och fantastiska miljö.

Angående ekonomin befarar de tre att skatten höjs till följd av utbyggnad av skola och omsorg samt att programmet åsyftar till att finansiera den vattenledning som ska dras från Skärgårdsstad.

Nordstrand, Nordstrand och Ljunggren anser att lokaliseringen av exploateringen är olycklig ur pendlingssynpunkt då området redan är dåligt försörjt med kollektivtrafik och att de befintliga vägarna redan är överbelastade och undermåliga. De jämför pendlingstiden Örebro-Stockholm och Norra Österåker-Stockholm, med fördel för Örebro-Stockholm. De föreslår samtidigt att hastigheten på väg 276 sänks och att fler cirkulationsplatser byggs för att minska olyckorna på vägen, vilket dock ytterligare skulle öka pendlingstiden. De antyder att alternativ till väg 276 saknas.

Även en bro över till Ljusterö ifrågasätts av de tre på grund av att det skulle öka antalet åretruntboende, och därmed trafiken på väg 276, samt att det inte skulle göra resan smidigare eller snabbare.

Att bygga en helt ny stadsdel mitt emellan två tätorter utan kommunala förbindelser innebär enligt dem en kraftig ökning av utsläppen av koldioxid i jämförelse med en mer tätortsnära exploatering. Detta rimmar dåligt med kommunens miljömål.

De menar vidare att bullerfrågan berörts för kortfattat i programmet. På flera platser är det redan problem idag och fler bostäder i området skulle göra situationen värre. Nordstrand, Nordstrand och Ljunggren befarar också att bullerstörningar, med dess konsekvenser, skulle öka i området på grund av ökade antal fordon på vägarna.

Trycket på naturen och rekreationsplatserna anses redan vara högt och skulle öka och medföra negativa inslag om förslaget genomfördes. De anser det vara motstridigt att kunna bevara Angarnskilen och samtidigt bygga tät stadsdel i området. Det hänvisas i yttrandet till de höga naturvärdena området har med varg, lo, havsörn och havsöring vilka enligt Nordstrand, Nordstrand och Ljunggren skulle försvinna om området exploateras till ett tätbebyggt bostadsområde.

De menar vidare att det redan hårda trycket på naturen i områden skulle öka ytterligare. Men 400 nya bostäder kommer privata markägare att i ännu större utsträckning stå för rekreationsområden, bad- och grillplatser m.m. de undrar också om programmet är i linje med det avtal som Österåkers kommun skrivit under om bevarandet av Angarnskilen.

Nordstrand, Nordstrand och Ljunggren påpekar att området hyser höga kulturhistoriska värden och påminner om riksintresset. Angående slottet undrar de tre om det kommer få förfalla ytterligare och menar att ny modern bebyggelse kring slottet skulle minska intresset från spekulanter.

När det kommer till kommersiell service som butiker och bensinmackar är de skeptiska då de anser att ett tillskott på 800 personer inte skulle göra skillnad för en butiks i dag dåliga överlevnadschanser.

Gång- och cykelväg till Åkersberga som argument till fördel för förslaget anser Nordstrand, Nordstrand och Ljunggren inte fungerar då det är 25 km till Åkersberga och endast skulle vara intressant för en elitidrottare.

Slutligen påpekar de tre att de inte vill ha ökad kommunal service utan tvärtom är nöjda som det är med tystnaden och ensamheten.

Kommentar:

Angående omfattning och gestaltning, se kommentar till C6.

Angående fast förbindelse till Ljusterö, trafiksäkerhets- och kapacitetsfrågorna i vägnätet, se C3 och kommentar till Trafikverkets yttrande (nr 3).

När det gäller bullerstörningar från trafiken, se kommentaren till Miljö- och hälsoskydds nämndens yttrande (no 2).

Angående rekreationsfrågorna och den befara de konflikten med bevarandet av Angarnkilen, se C4 och kommentar till Naturskyddsföreningens yttrande (nr 4).

Angående naturvårdsfrågorna, se C2 och kommentar till Naturskyddsföreningens yttrande (nr 4).

Angående kulturmiljöfrågor, se C1 och kommentarer till Länsstyrelsens yttrande (no 42).

Kommunens bedömning kring utveckling av offentlig och kommersiell service, se kommentar till C7.

33. Clas Boström

Clas Boström menar att utbyggnaden är för stor och omfattande. Att bygga inom strandskydd i kombination med övrig utbyggnad anses förstöra naturvärdena i skogar samt efter vägar och stränder vilket motsäger sig visionen om "en levande kustbygd i natur- och kulturmiljö".

Den enda realistiska lösningen av vägproblemet menar Boström är mellan Såg- och Grönborgsvägen enligt alternativet "infart syd". Att flytta tyngdpunkten i bebyggelsen västerut, från slottet med dess känsliga omgivningar skulle minska trafiktrycket eftersom det redan idag finns infrastruktur och service kring färjeläget.

Boström anser att trycket på naturen redan är högt och nämner bland annat färjornas inverkan på stranden med erosion och slam. Därtill kommer problemen med allmänhetens belastning på naturen och då särskilt fritidsfiskare. Boström menar att vidare exploatering samt nya vandringsleder, websidor och ökat friluftsliv skulle öka trycket på området och dess natur ännu mer och påverka platser som Lötholmssundet negativt. De befintliga idrottsplatserna är enligt Boström inte heller tillräckliga vid en så stor expansion av området.

Boström förslår att båtplatser i första hand lokaliseras bakom Kaninholmen, i andra hand och i mindre utsträckning i sågviken och vid färjeläget om så krävs.

Boström anser att förslaget är för stort i sin helhet och att kommunen inte tycks värdesätta de befintliga höga kultur- och naturvärdena.

Till sist påpekas att de illa genomtänkta föreslagen på vandringsleder upprör och skapar konflikt.

Kommentar:

Angående omfattning och gestaltning, se kommentar till C6.

Vad gäller infarten till Östanå slott genom bokskogen, se vidare i kommentaren om vänganslutningar i kommentaren till Länsstyrelsens yttrande (nr 42).

Angående naturvårdsfrågorna, se C2 och kommentar till Naturskyddsföreningens yttrande (nr 4).

Angående rekreationsfrågorna, den befarade konflikten med bevarandet av Angarnkilen samt idrottsplatsen, se C4 och kommentar till Naturskyddsföreningens yttrande (nr 4).

I programmet utgår redovisade östliga vägdragningar, se även kommentar till C9.

Programområdet begränsas även.

34. Marie Boström

Marie Boström ser positivt på exploateringen kring färjeläget. Hon anser dock att exploateringen är för hög i det gamla sågområdet och kommer förstöra unika strandnära naturvärden. Området är redan idag hårt belastat av fartygstrafik, erosion och fiske. Boström påpekar höga naturvärden och att en utbyggnad enligt programförslaget skulle innebära att hänsyn inte tas till naturvärden, så som sikleken och närvaron av örnar. Detta givet ökad fritidsbåttrafik samt nya bryggor.

Boström menar att slottsparken bör bebyggas i minsta möjliga mån då denna miljö är ett av kärnområdena för riksintresset för kulturmiljön, istället framhäver hon sågområdet som intressant för exploatering.

Programmets utbredningsområde anses behöva förtydligas då frågetecken finns kring idrottsplatsen och vandringsleder. Området redovisas olika i olika delar av programmet. Idrottsplatsen menar Boström inte ska ingå i planprogrammet.

Förslaget att Östanå huvudsakligen trafikmatas med en ny väg från Grönborgsvägen via Lo ses som positivt. Väg österut ses som inkräktande på äganderätten och trivselvärden på fastigheterna Östanå 1:41-1:44 samt Kopparnäs nedre del. Boström förespråkar en förträngning av vägen nära Löt. Östanå Allé ska bevaras.

Båtplatser föreslås i första hand lokaliseras bakom Kaninholmen, i andra hand i mindre utsträckning i Sågviken samt ytterligare vid färjeläget.

Kommentar:

Angående kulturmiljöfrågor, se C1 och kommentarer till Länsstyrelsens yttrande (nr 42).

Angående naturvårdsfrågorna, se C2 och kommentar till Naturskyddsföreningens yttrande (nr 4).

Angående rekreativfrågorna, den befärade konflikten med bevarandet av Angarnkilen samt idrottsplatsen, se C4 och kommentar till Naturskyddsföreningens yttrande (nr 4).

Vad gäller infarten till Östanå slott genom bokskogen, se vidare i kommentaren om väganslutningar i kommentaren till Länsstyrelsens yttrande (nr 42).

Angående nya båtplatser, se C4.

Redovisning av vägar österut utgår och programområdet begränsas. Östanå idrottsplats ingår inte i programområdet.

35. Helene Boström

Helene Boström påpekar att olika kartor i programmet visar olika gränser för utbredningsområdet och efterfrågar ett förtydligande av programområdet. Idrottsplatsen anser Boström bör inte ingå i planprogrammet.

Boström tycker inte det är lämpligt att illustrera gång- och cykelvägar samt vandringsleder utanför programrådets gräns. Hon har också noterat att vandringsleder är illustrerade över enskilda fastigheter och befintlig bebyggelse vilket anses olämpligt och inte förenligt med äganderätten.

Slottsområdet uppfattar Boström inte som lämpligt för bebyggelse då det är ett av kärnområdena för riksintresset och att siktlinjerna, landskapsbilden och slottsmiljön skulle störas.

Vid vidare arbete med detaljplan menar Boström att en MKB skulle vara befogad och hänvisar till planprogrammet.

Området väster om barockparken, mellan allén och Djurgården anses vara lämplig för bebyggelse men inte i storleken av ett 50-tal bostäder då natur- och kulturlandskapsbilden då skulle påverkas negativt.

Boström ser positivt på en exploatering vid sågverket men inte i så stor utsträckning som föreslås, då det skulle skada kultur- och naturmiljön. Vidare

anser hon att det är positivt av olika anledningar om bebyggelseutveckling sker i direkt anslutning till Östanå färjeläge och att tyngdpunkten flyttas väster ut, till exempel med hänsyn till samhällsservice och lokalt näringsliv.

Boström menar att utvecklandet av kustzonen till ett attraktivt kustsamhälle (i form av den bebyggelseutveckling som föreslås) inte är förenligt med bevarandeintressen i området. 300-400 bostäder bedöms inte vara i harmoni med "en levande kustbygd i samklang med natur- och kulturmiljöer".

När det kommer till fordonstrafik hävdar Boström att den enda möjliga vägdragningen är att trafikmata Östanå med en ny väg från Grönborgsvägen via Lo, detta på grund av den biotopskyddade slottsallén och befintliga kultur- och naturmiljövärden. Sammantaget anser Boström att "infart syd" är den mest lämpliga. En eventuell utbyggnad av väg öster ut anses inskränka äganderätten och trivselvärdena för berörda fastigheter, en förträngning av den vägen föreslås.

Boström finner att mer bebyggelse inom strandskyddet och en expanderande fritidsbåtverksamhet kan komma att påverka örnarna i området negativt. Det ökade antalet fritidsbåtar som av Boström väntas komma med exploateringen kan också komma att påverka sikleken negativt. På grund av detta anser hon det olämpligt att anlägga småbåtshamn och badplats på östra sidan av Ennäsudden.

Trycket på naturen anses redan högt och Boström nämner även färjornas inverkan på stranden med erosion och slam samt fiskare. Hon hävdar att en omfattande utbyggnad inom sågverkets område skulle bidra till ytterligare påfrestningar. Nya vandringsleder till området anses också bidra negativt till det höga trycket på naturen samt inskränkningar på äganderätten.

Befintliga idrottsplatser anses inte vara tillräckliga vid en expansion av området. En idrottsplats lokaliserad inom planprogrammets utbredningsområde efterfrågas.

Båtplatser föreslås i första hand lokaliseras bakom Kaninholmen, i andra hand i mindre utsträckning i sågviken samt ytterligare vid färjeläget.

En samlad bedömning från Helene Boström är att förslaget är för stort i sin helhet och att kommunen inte tycks värdesätta de befintliga höga kultur- och naturvärdena då bebyggelsen anses för utbredd för att kunna ske i samklang med dessa.

Kommentar:

Angående rekreationsfrågorna, den befarade konflikten med bevarandet av Angarnkilen samt idrottsplatsen, se C4 och kommentar till Naturskyddsföreningens yttrande (nr 4).

Angående utbyggnaden av vandringslederna, se kommentar till C9.

Angående kulturmiljöfrågor, se C1 och kommentarer till Länsstyrelsens yttrande (no 42).

Angående omfattning och gestaltning, se kommentar till C6.

Vad gäller infarten till Östanå slott, se vidare i kommentaren om väganslutningar i kommentaren till Länsstyrelsens yttrande (nr 42).

När det gäller befarade konflikter med strandskyddet se kommentar under C2.

Angående nya båtplatser, se C4.

Redovisning av vägar österut utgår och programområdet begränsas. Östanå idrottsplats ingår inte i programområdet.

36. Johan Boström och Peter och Karin Järleby

Johan Boström samt Peter och Karin Järleby hoppas att områdets karaktär kan bibehållas och exploateras varsamt.

De anser att samverkansområdet för VA bör undanta Ennäsudden då de redan är anslutna till ett modernt reningsverk.

Angående utvecklingen kring slottet anser de det som motsägelsefullt att i programmet tala om att bevara siktlinjerna kring slottet och samtidigt placera bebyggelse sydost om slottet inom utredningsområdet. De tre vill också göra kommunen uppmärksam på en vikingagrav i området. Exploatering runt slottet anses vara lämpligast i västra delen, runt bokparken och i den västra delen av den så kallade trädgården. Vägdragningen anses i huvudsak bra med undantag av "tvärleden" över gräsmattorna.

De anser att bebyggelsen i sågområdet inte bör vara högre än två våningar i norra delen och resten friliggande villor. Sågviken ska enligt dem lämnas orörd på grund av den värdefulla siktlinjen. De menar att området nedanför Loo och öster om Ennäsudden är lämpligare och hänvisar till en överenskommelse med markägaren.

Planerna kring färjeläget menar de är bra.

Avslutningsvis framför Järleby, Järleby och Boström att de anser att bebyggelse väster om Loån, på bollplanerna, är negativ då de skulle förändra upplevelsen av den öppna miljön kring kyrkan negativt.

Kommentar:

Angående omfattning och gestaltning, se kommentar till C6.

Angående kulturmiljöfrågor, se C1 och kommentarer till Länsstyrelsens yttrande (nr 42).

Angående VA-utbyggnaden i området, se kommentar till C8.

Vad gäller infarten till Östanå slott genom bokskogen, se vidare i kommentaren om väganslutningar i kommentaren till Länsstyrelsens yttrande (nr 42).

37. Carl Boström

Carl Boström ser positivt på att kommunen slår vakt om kulturmiljön, möjliggör bättre service, försöker lösa trafiksituationen och att VA-frågorna tagits tag i. Däremot anser han att det är olämpligt att bygga en väg genom bokparken och påpekar att man bör vara varsam med bebyggelse i området.

Sågområdet anser Boström bli för hårt exploaterat och den gamla kulturbygden skulle då förstöras, vilket kommunen menat ska bevaras. Tvåvåningshus, färre hus och en liten badplats förespråkas i området. Båtplats tycker Boström skulle passa bättre väster om Enäsudden eller vid färjeläget. En utbyggnad av vägen öster ut anser Boström är förkastligt då det skulle medföra ökat buller, han förespråkar istället en begränsning av tillträde till vägen.

Han reagerar på att han inte kontaktats i frågan om att anlägga vandringsleder över hans tomter och ser detta som ett brott mot äganderätten.

Kommentar:

Kommunen noterar kommentarerna om kulturmiljön, bättre service, trafiksituationen och VA-frågorna.

Vad gäller infarten till Östanå slott genom bokskogen, se vidare i kommentaren om vänganslutningar i kommentaren till Länsstyrelsens yttrande (nr 42).

Angående omfattning och gestaltning, se kommentar till C6.

Angående kulturmiljöfrågor, se C1 och kommentarer till Länsstyrelsens yttrande (nr 42).

Angående nya båtplatser, se C4.

Angående utbyggnaden av vandringslederna, se kommentar till C9.

Redovisning av vägar österut utgår och programområdet begränsas.

38. Anna Hammarsten

Anna Hammarsten menar att områdets skogs- och strandområde samt vägnät inte är dimensionerat för den storlek som föreslagen exploatering visar. Hon är också orolig för ökat buller och nedskräpning.

Hammarsten befarar att boende kan komma att ta en genväg över den smala grusvägen som leder till Norrtäljevägen från sågområdet och därmed medföra ökat buller. Hon är frågande kring hur kommunen tänker kring genvägsalternativen samt även rekreationsplatser för till exempel idrott, då de befintliga inte skulle bli tillräckliga.

Hon föreslår att båtplatser förläggs i anslutning till färjeläget och nedanför slottet.

Ett klagande kring programområdets omfattning efterfrågas då det på sidan 21 påstås skilja sig från övriga kartor.

Kommentar:

Synpunkten om användning av vägen österut från sågområdet noteras.

Angående nya båtplatser, se C4.

Angående rekreativfrågorna, den befärade konflikten med bevarandet av Angarnkilen samt idrottsplatsen, se C4 och kommentar till Naturskyddsföreningens yttrande (nr 4).

39. Rolf Nygren

Rolf Nygren äger fastigheten Östanå 1:41 och är orolig för ökad genomfartstrafik i framtiden och vädjar om förståelse från kommunen.

Kommentar:

Den yttrandes fastighet ligger utanför programområdet, ca 600 meter öster om det föreslagna nya bebyggelseområdet vid Sågviken, utmed enskild väg. Huvudtrafiken till bebyggelsen kring Östanå föreslås ledas norrifrån samt västerifrån. Trafikmängderna bedöms inte öka i någon större omfattning kring fastigheten. Trafikmängderna studeras dock vidare under det fortsatta planarbetet.

Angående väganslutning till/från området kring slottet, se kommentaren till Länsstyrelsens yttrande (no 42).

40. Mona och Nils-Georg Nilsson

Mona och Nils-Georg Nilsson är starkt kritiska till förslaget och anser att ny bebyggelse förstör en unik hembygd och att ingen kommer ha råd att bo där. Istället anser de att kommunen ska börja med att ta tag i trafiksäkerheten på väg 276 som menas vara livsfarlig och påpekar också att skolan inte kommer räcka till. Till sist menar de att kommunen helt borde lägga ner projektet.

Kommentar:

Angående kulturmiljöfrågor, se C1 och kommentarer till Länsstyrelsens yttrande (no 42).

Angående trafiksäkerhets- och kapacitetsfrågorna i vägnätet, se C3 och kommentar till Trafikverkets yttrande (nr 3).

Kommunens bedömning kring utveckling av offentlig och kommersiell service, se kommentar till C7.

41. Advokat Lars Borgsten, ombud för Östanå Fideikommiss AB

Lars Borgsten framhåller att hans klient ("Markägaren") generellt sett är positiv till programmet men har några kommentarer. Markägaren förutsätter att hänsyn tas till det inom området bedrivna skogs- och jordbruket.

Markägaren förordar infart syd med eventuell förstärkning av den befintliga infarten. Dock motsätter sig markägaren infart väst då alternativet skulle komma för nära befintliga bostadshus och ekonomibyggnader och därmed försvåra den

verksamhet som bedrivs. Det västra alternativet skulle också göra ett intrång i Djurgården med dess höga naturvärden.

Angående de planerade gång- och cykelvägarna utgår markägaren ifrån att dragning av dessa inte kommer påverka markägarens verksamhet eller inkräkta på befintliga fastigheter i närområdet.

Kommentar:

Angående hänsyn till jord- och skogsbruket se kommentaren till C9.

Synpunkten att infart syd rekommenderas noteras. Vad gäller infarten till Östanå slott genom bokskogen, se vidare i kommentaren om väkanslutningar i kommentaren till Länsstyrelsens yttrande (nr 42).

E. Yttranden inkomna efter samrådstiden

42. Länsstyrelsen

Länsstyrelsen har valt att disponera yttrandet så att först behandla översiktligt sammanhang och särskilda förutsättningar och därefter redovisa bedömningen av programförslaget utifrån de förhållanden för vilka Länsstyrelsen har särskilt ansvar enligt plan- och bygglagen. Länsstyrelsen avser återkomma med kommentarer till vissa planeringsförutsättningar i ett separat yttrande.

Översiktligt sammanhang

Länsstyrelsen utgår från den gällande översiktsplanen Österåker – skärgård och stad, antagen i maj 2006. Programområdet ingår här som ett utredningsområde med inriktningen att bland annat söka utveckla området där befintliga grupper av samlad bebyggelse skulle kunna bilda kärna i en medveten förtätning/komplettering. Bryggan vid Östanå anges kunna utvecklas till en naturlig angöringspunkt för person- och godstrafik ut till öarna och delar av norra skärgården. Samtidigt redovisar översiktsplanen att området är rikt på historia och natur, dvs med många dokumenterade värden från både kultur-, natur-, och friluftslivssynpunkt, vilka ställer krav på bevarande i olika omfattningar. Länsstyrelsen framhöll i sitt granskningsyttrande, februari 2006, att översiktsplanen inte redovisar hur utpekade riksintressen enligt miljöbalken avses tillgodose. Utbyggnadsplaners och övriga exploateringsåtgärders förenlighet med riksintressena kommer således att prövas i efterföljande planering. På samma sätt framhölls att också strandskyddets syften och frågor om miljö kvalitetsnormer, hälsa, säkerhet oh risker kommer att behöva prövas närmare i planering.

Länsstyrelsen har således inte tidigare tagit ställning till huruvida eller i vilken omfattning programområdet kan utvecklas med ny bebyggelse och anläggningar.

Särskilda förutsättningar

Länsstyrelsen konstaterar att anspråken på att bevara natur-, kultur- och rekreationsvärden inom programområdet är särskilt uttalade och skyddas genom bestämmelser i miljöbalken. Anspråken är väl belysta i samrådshandlingen som också innehåller fördjupade redovisningar och analyser.

En planeringsförutsättning är den rika kulturbygden med Östanå slott och Mälby herrgård, Roslags-Kulla kyrka och bruksmiljön i Wira som utgör områden av riksintresse för kulturmiljövården. Hushållningsbestämmelserna i miljöbalken skyddar området mot åtgärder som kan påtagligt skada kulturmiljön (3 kap 6§).

Programområdet ingår i det större området av riksintresse för friluftslivet Össebygarn - Roslags-Kulla. Två områden – fuktängar vid Losjöns västra del, är skyddade som Natura 2000-områden. Programområdet ingår vidare i den kustzon som är skyddad i sin helhet som riksintresse i miljöbalkens 4 kap 1, 2 och 4 §§. Strandskydd enligt miljöbalken gäller för strand- och vattenområdena vid Losjön, Loån och kusten.

Från regional synpunkt ingår området i en grön värdekärna inom den regionala grönstrukturen, dvs ett område med de allra högsta rekreations-, natur-, och kulturmiljövärdena inom de gröna kilarna. I norra delen passerar Roslagsleden.

Inom området bedrivs aktivt jordbruk. Programmet behöver redovisa hur jordbruket bedrivs i området idag och behandla vilka konsekvenser ett genomförande av programmet får för jordbruket och jordbruksmarken, särskilt som jord- och skogsbruket enligt programmet ska prioriteras med syfte att säkerställa kulturlandskapets samlade värden.

Länsstyrelsen noterar att det i programområdet förutom herrgårdsmiljöerna finns flera mindre grupper av tätare bebyggelse främst i Wira och norr om Roslags-Kullakyrka där att en viss komplettering och utveckling av bostäder synes naturlig.

Vidare har programområdet särskilda förutsättningar att utveckla turism och friluftsliv som bygger på de höga kultur- och naturmiljövärdena. Programmet innehåller förslag till ett kulturrum i Wira och ytterligare vandringsleder i området, men skulle kunna kompletteras med bilder över tänkbara utvecklingsmöjligheter för att bland annat ge underlag för anspråk på mark för anläggningar m.m.

Andra särskilda förutsättningar som tas upp i programmet är planer för Roslagspilens fortsättning till Norrtälje via Roslags-Kulla, vilket Länsstyrelsen konstaterar får ses på mycket lång sikt.

Länsstyrelsen bedömning – sammanfattning

Länsstyrelsen har främst granskat programmet utifrån de frågor som Länsstyrelsen särskilt har ansvar för enligt plan- och bygglagen, dvs

- om programmet tillgodoser riksintressen enligt miljöbalken,
- om frågor som angår två eller flera kommuner har samordnats på lämpligt sätt
- om programmet kan medverka till att en miljökvalitetsnorm inte följs,
- om strandskydd kan komma att upphävas i strid mot gällande bestämmelser,
- om en bebyggelse blir olämplig med hänsyn till människors hälsa eller säkerhet eller till risken för olyckor, översvämning och erosion.

Länsstyrelsen bedömer att förutsättningarna att utveckla bostadsbebyggelse inom programområdet är mer begränsade än vad programmet anger. Inom föreslagna områden i anslutning till *Östanå slott* skulle utbyggnader påtagligt komma att skada kulturmiljön av riksintresse och bör därför helt utgå.

Inom föreslagna områden vid *Östanå såg, norr om Roslags-Kulla kyrka* och i *Wira* bedömer Länsstyrelsen att det finns möjlighet att utveckla bostadsbebyggelse under vissa förutsättningar.

Länsstyrelsen anser att möjligheten att utveckla *Östanå färjeläge* som replipunkt för skärgården med tillhörande funktioner, bebyggelse och anläggningar behöver studeras vidare.

Länsstyrelsens bedömning preciseras i det följande.

Länsstyrelsens bedömning – område för område

Östanå slottspark och områden i anslutning till slottsmiljön

Östanå slott utgör en omistlig värdebärare inom området av riksintresse för kulturmiljövården. Fråga om byggnadsminnesförklaring av slottsmiljön har väckts hos Länsstyrelsen. Slottet är exteriört välbevarat och slottsmiljön ett pedagogiskt exempel på en slottsanläggning med dess olika komponenter som ekonomibyggnader, verksamheter och arbetarbostäder i ett storskaligt jordbruk präglat kulturlandskap. Miljön har idag ett eftersatt underhåll, men bevarar sin grundstruktur och har mycket stor potential att utvecklas till en kulturmiljö med stor attraktionskraft. Länsstyrelsen konstaterar att det också i den platsanalys som ingår i samrådshandlingarna framgår att programområdets framtida utveckling är beroende av ett bibehållande av detta delområdes värden.

Programmet anger *Östanå slotts barockpark* med ett område i öster om utredningsområde för bostäder. Slottet med parken är en av länets allra främsta barockanläggningar. Länsstyrelsen bedömer att en exploatering här omöjligt kan ske utan att påtagligt skada riksintresset för kulturmiljövård, och utredningsområdet bör helt utgå ur programmet.

I området direkt *väster om slottet* föreslås ny bebyggelse om ca 50 bostäder. Länsstyrelsen bedömer att bebyggelse i denna omfattning inte är möjlig inom ramen för riksintresset då de kulturhistoriska sambanden mellan slottsbebyggelsens olika funktionella delar i form av slott, ekonomibygnader, arbetarbostäder, parker och trädgårdar m.m. påverkas starkt negativt. Någon enstaka ny byggnad kan vara möjlig inom området utan att riksintresset påtagligt skadas, förutsatt att mycket stor hänsyn tas till miljöns kulturhistoriska värden och relationer.

Programmet föreslår en viss förtätning av de äldre arbetarbostäderna i *området Lo* och ett nytt område om 20-tal bostäder söder om vägen mot Grönborgsviken. Länsstyrelsen bedömer att förtätningen inom det äldre delområdet skulle kunna ske inom ramen för riksintresset, förutsatt att mycket stor hänsyn visas den äldre bebyggelsens funktion och relation till slottsmiljön som helhet. Ny bebyggelse inom den öppna marken mot Grönborgsviken som föreslagits i programmet bedömer Länsstyrelsen som olämplig med hänsyn till riksintresset.

Östanå såg

Området *Östanå såg* omfattar idag viss äldre bebyggelse från sågverkstiden i form av ekonomibyggnader och enstaka bostäder. I programmet anges att området har stor utvecklingspotential då det representerar små värden ur natur- och kulturvårdssynpunkt. Landskapsanalysen visar att viktiga siktlinjer mot och från slottsmiljön inte skulle påverkas av eventuell exploatering vid Sågviken.

Länsstyrelsen konstaterar att sågverksmiljön har uppmärksammats särskilt i beskrivningen av riksintresset för kulturmiljövården, och att spår från den äldre sågverksamheten utgör ett intressant dokument över de olika verksamheter som hört samman med godset under äldre tid. En utbyggnad inom området bedöms möjlig, men förutsätter en utredning av hur spåren av tidigare verksamhet kan integreras och göras läsbara inom ramen för en ny bebyggelsestruktur. Även bebyggelsens omfattning behöver studeras noggrant så att inte slottsmiljöns värden påverkas negativt.

Möjligheten att lösa *vägfrågan* så att kulturhistoriska värden och relationer inte påtagligt skadas bör studeras vidare i samband med omfattningen av tillkommande bebyggelse då detta avgör vilken vägkapacitet som kan behövas. Länsstyrelsen bedömer att de i programmet skisserade alternativa trafiklösningarna, infart väst genom barockparkens nedre del och infart syd som skär av sambandet mellan slottsmiljön och vattnet, påverkarkulturmiljön negativt. Det tredje studerade förslaget innebär påverkan på ursprunglig, allékantad infart till slottet, vilket i programmet inte bedömts som acceptabelt med avseende på miljöns kulturvärden. Länsstyrelsen föreslår att en trafiklösning österut till väg 276 även studeras.

Frågor om förutsättningar för båtbygggor, hur strandskyddet tillgodoses, översvämningrisker samt anspråk på och störningar från/på farleden av riksintresse (se Sjöfartsverkets yttrande) behöver klargöras inför fortsatt planering.

Östanå färjeläge

I programmet redovisas en idéskiss till hur dagens färjeläge förutom för färja till Ljusterö skulle kunna utvecklas till replipunkt i skärgården för ökad skärgårdsturism, godstransporter m.m. och närområdet med bygggor, gästhamn, butiker, bostäder, hamnanknuten verksamhet, kommunikationer m.m.

Länsstyrelsen anser att möjligheten att utveckla området som replipunkt för skärgårdstrafiken med tillhörande funktioner, bebyggelse och anläggningar behöver studeras vidare. Replipunkten är en regional fråga och en funktion som kan motivera en ändrad markanvändning i ett kustläge även när natur- och kulturvärden är särskilt uttalade. Det är inte heller självklart att markanspråken för en sådan funktion långsiktigt bör begränsas till det område som redovisas i programmet.

Trafikverket framhåller att frågan om replipunkt bör studeras i ett bredare perspektiv där övergripande behov av funktionerna tydliggörs samt hänvisar till regionplan- och trafikkontorets tidigare utredningar.

Området ligger utanför men i direkt anslutning till det avgränsade området av riksintresse för kulturmiljövården och i det öppna landskapsrummet. Länsstyrelsen bedömer att bebyggelse i anslutning till färjeläget bör kunna komma till stånd utan att kulturmiljövården skadas påtagligt, vilket dock förutsätter att bebyggelsens omfattning och utformning studeras omsorgsfullt och anpassas till områdets karaktär och värden.

Som underlag för fortsatta överväganden bör klarläggas eventuellt utökade anspråk på mark och störningszoner från färjetrafiken. Frågor om förutsättningarna för båtbygggor, hur strandskyddet tillgodoses, översvämningrisker samt anspråk och störningar från/på farleden av riksintresse (se Sjöfartsverkets yttrande) behöver klarläggas inför fortsatt planering.

Norr om Roslags-Kulla kyrka

Norr om Roslags-Kulla kyrka föreslås nya bostäder i två områden på båda sidor om Loån samt komplettering av befintlig bebyggelse på båda sidor om Rialavägen. Bebyggelsen avses utformad med respekt för miljöns kulturhistoriska värden och regleras i gestaltningsprogram i samband med detaljplaneläggning.

Från kulturmiljösynpunkt anser Länsstyrelsen att en viss komplettering inom områdena är möjlig med de hänsyn och förutsättningar som programmet anger. Detta vilket får prövas i detaljplan där omfattning och gestaltning ytterligare kan studeras. Inför fortsatt planering behöver för områdena vid Loån klarläggas hur strandskyddet och Loåns särskilda naturvärden kan tillgodoses, eventuella översvämningrisker beroende på följd effekter för Loåns utflöde som en högre havsnivå kan få samt lämpligheten an ny placering av bollplanen.

Delar av områdena ingår i gällande landskapsbildskydd runt kyrkan enligt 19 § i den tidigare naturvårdslagen. Förändringar i form av ny bebyggelse inom området kräver tillstånd från Länsstyrelsen.

Ny dragning av väg 276 förbi Roslags-Kulla kyrka

Programmet redovisar reservat för framtida ny sträckning av väg 276 i landskapet söder om Roslags-Kulla kyrka, och att ett nytt bebyggelseområde i anslutning här kan bli aktuellt.

Roslags-Kulla kyrka har som länets enda barockkyrka i trä mycket stora kulturhistoriska värden och utgör en omistlig värdebärare inom området av riksintresse för kulturmiljövården. Kyrkan fungerar som ett tydligt landmärke i det öppna landskapet öppet i landskapet och. Det är av utomordentligt stor vikt för upplevelsen av miljön och för bibehållandet av riksintressets värden att kyrkan får behålla sin position i landskapet och sin nära relation till den äldre sockenbebyggelsen.

Länsstyrelsen anser att en ny sträckning av vägen behöver studeras särskilt med hänsyn till den värdefulla kulturmiljön. Både vägsträckning och ny bebyggelse i det öppna landskapsrummet runt Roslags-Kulla kyrka kan enligt Länsstyrelsens bedömning komma i konflikt med riksintresset.

Området runt kyrkan omfattas av landskapsbildskyddet enligt 19 § i den tidigare naturvårdslagen. Förändringar i form av ny bebyggelse inom området kräver tillstånd från Länsstyrelsen.

Wira

I Wira föreslås kompletterad i tre delområden: inom *Wira Utby* i enlighet med gällande detaljplan från 1993 som ännu inte tagits i anspråk samt genom en försiktig komplettering och förtätning inom *befintliga bebyggelsemiljöer* väster respektive öster om Rialavägen som ingår i det avgränsande området av riksintresse för kulturmiljövården. Den kompletterande bebyggelsen föreslås utformad med hänsyn till den kulturhistoriskt intressanta miljön och behandlas i ett gestaltungsprogram.

Länsstyrelsen bedömer att en viss komplettering inom området bör vara möjlig under de förutsättningar som programmet anger, vilket bör prövas i detaljplan där omfattning och gestaltning ytterligare studeras. Mot bakgrund av områdets känslighet för moderna tillägg som kan störa upplevelsen av bruksmiljön är kraven på anpassning höga och det är av stor vikt att ny bebyggelse inte tillåts inom det som är den gamla bruksmiljöns kärnområde.

Vandringsleder utmed Losjöns västra del – Natura 2000

Losjön har höga störningskänsliga värden. Det gäller särskilt två områden med fuktängar som är skyddade som Natura 2000-områden och därmed utgör riksintresse enligt 4 kap 8 § miljöbalken med tillståndsplikt för vissa åtgärder enligt 7 kap 28a § miljöbalken (1998:808).

Programmet redovisar nya vandringsleder som delvis passerar genom Natura-2000-områdena. I det fortsatta planarbetet behöver läget för vandringslederna klarläggas och hur de kan komma att påverka värdena inom Natura-2000-områdena. Detta är nödvändigt för att bedöma i vilken utsträckning de kräver Länsstyrelsens tillstånd. Direktkontakt kan tas med Länsstyrelsens naturvårdsenhet.

Vattenledning till Ljusterö

Sjöfartsverket framhåller i sitt yttrande att programmet redovisar en ny vattenledning mellan fastlandet och Ljusterö som skulle komma att korsa farleden av riksintresse. Om vattenledningen förläggs enligt programmet bör den läggas på sådant djup under havsbotten att den inte skadas vid en nödankring. Det kan också bli aktuellt med muddring av farleden i framtiden, vilket också kräver att vattenledningen läggs djupare än vad som föreslagits.

Kommentarer till vissa planeringsförutsättningar

Som underlag för fortsatt planering kommer länsstyrelsen att i ett kompletterande yttrande att uppmärksamma bland annat följande frågor:

- Miljökvalitetsnormer för vatten- och avloppsfrågor i allmänhet
- Klimatpåverkan – risk för översvämning och erosion
- Hälsa och riskfrågor – buller, farligt gods, bensinstationer m.m.
- Tillgängligt underlag om marinbiologiska inventeringar

Kommentar:

Östanå slott inklusive slottsparken:

Programmet har bearbetats när det gäller förändringar kring Östanå slott och slottsparken. Utredningsområdet har tagits bort och istället anger programmet att "områdets utveckling och användning ska anpassas till slottets och parkens höga kulturmiljö-, landskapsbilda- och upplevelsevärden. Exempel på användningar som bedöms vara möjliga att kombinera med värdena är bostäder, äldreboende, vårdanläggning, konferensanläggning, restaurang, museum". Utbredningen av området med denna rekommendation har också avgränsats med avsikt att säkra siktlinjerna från färjeläget på Ljusterö/farleden och Ennäsudden.

Detaljfrågorna kring området framtida utveckling och användning i relation till området många värden inklusive riksintresset för kulturmiljövården studeras i detalj inom ramen för kommande planarbete inklusive miljöbedömning.

Lo:

Omfattning, volym och gestaltning av den nya bebyggelsen i området, i relation till området många värden inklusive riksintresset för kulturmiljövården, studeras i detalj inom ramen för kommande planarbete inklusive miljöbedömning.

Östanå såg:

Den Kulturmiljöanalys som kommunen tagit fram som underlag till programmet visar att sågområdet fortfarande är präglad av produktionen, men att själva produktionsbyggnaderna saknas i så stor utsträckning att karaktären blir splittrad. T.ex. är ett fundament det enda som återstår av själva sågen. Väster om den avrivna sågverksytan finns ett antal äldre bostadshus som ger platsen en äldre förankring. Det är med dessa fakta som grund som kommunen här bedömer det lämpligt att föreslå den största samlade utbyggnaden inom programområdet.

Ett antal viktiga frågor ska studeras i det fortsatta planarbetet för sågområdet; hur spåren av den tidigare verksamheten kan göras läsbara och utgöra en tillgång i den framtida bebyggelsen; omfattning, volym och gestaltning av bebyggelsen i förhållande till området landskaps- och kulturvärden; hur strandzonen kring området kan utformas så att det blir en tillgång för både allmänheten och de boende i närområdet.

Väganslutning till/från området kring slottet:

Programmet har bearbetats när det gäller alternativa principer för väganslutningen till området kring slottet.

Den principiella trafiklösningen "infart väst" har utgått eftersom den innebär en längre sträckning, riskerar att öka barriäreffekterna i landskapet, negativt påverkar naturvärden av regionalt och kommunalt intresse samt innebär tekniska svårigheter med avseende på markprofil.

Länsstyrelsen föreslår att en trafiklösning österut till väg 276 studeras. Kommunen bedömer inte att denna principlösning är intressant att studera vidare eftersom den inte uppfyller rimliga funktionskrav då den innebär en vägförlängning på ca 3 km jämfört med övriga principlösningar. Sett över tid

skulle alltså en principlösning österut innebära ett väsentligt större trafikarbete med större negativa konsekvenser i form av utsläpp och bullerstörningar.

Infartsfrågan har stor betydelse för vilken omfattning av utbyggnad som är möjlig i relation till områdets många värden, inklusive riksintresset för kulturmiljövården. Infartsfrågan behöver studeras och lösas i detalj som del i det första planarbetet för området.

Östanå färjeläge:

En viktig utgångspunkt för programmet är att Östanå färjeläge i kommunens översiktsplan pekas ut som möjlig replipunkt för gods- och passagerartransport i norra skärgården. Länsstyrelsen liksom Trafikverket och SL anser att frågan om att utveckla Östanå färjeläge till en replipunkt för skärgårdsturism och godstransporter till/från öarna behöver studeras vidare. Kommunen delar bedömningen och avser att studera frågan som underlag för kommande planarbete för färjeläget.

Övriga framkomna synpunkter; omfattning, volym och gestaltning av bebyggelsen i förhållande till områdets landskaps- och kulturvärden; hur kajområdet kan utformas så att det blir en tillgång för både allmänheten och de boende i färjeläget; störningar från fordons- och färjetrafik på bostäder i området; inverkan från/på färjetrafiken i farleden; studeras i detalj inom ramen för kommande planarbete inklusive miljöbedömning.

Norr om Roslags-Kulla kyrka:

Lokaliseringen av bollplanen studeras vidare i det fortsatta planarbetet.

Frågorna kring strandskydd, naturvärden längs Loån samt översvämningsrisker studeras i detalj inom ramen för kommande planarbete.

Ny dragning av väg 276 förbi Roslags-Kulla kyrka:

Kommunen har funnit att en större bebyggelseutveckling än vad som nu föreslås kring Roslags-Kulla kyrka inte är lämpligt med hänsyn till områdets värden. Möjligheten att ge väg 276 ny dragning förbi kyrkan säkras i programmet genom ett reservat för långsiktig infrastruktur. Den nya dragningens lämplighet med hänsyn till nyttorna ur trafiksynpunkt och konsekvenserna på områdets värden regleras dock inte genom planläggningen utan prövas som byggande av väg enligt väglagen. Trafikverket är ansvarig för utredning och genomförande.

I ett läge där det blir aktuellt med förbifart och eventuell Roslagspil kommer frågan om bebyggelse i ett nytt ljus.

Wira:

Länsstyrelsens synpunkter på föreslagen utveckling i Wira noteras.

Vandringsleder:

Förslagen kring utbyggnad och komplettering med vandringsleder samt besöks- och servicepunkter för turism och friluftsliv studeras separat. I samband med

detta aktualiseras frågan om behovet av tillstånd för utbyggnad inom Natura 2000-områdena kring Losjön.

*Vattenledning till/från Ljusterö:
Angående vattenledning till/från Ljusterö, se kommentaren till Sjöfartsverkets yttrande (nr 34).*

43. Sjöfartsverket

Delar av programområdet (Östanå) ligger i direkt anslutning av den riksintresseklassade farleden 505, som är ett hårt trafikerat trafikstråk för handelssjöfarten till/från Stockholm.

Vid planering av belysningspunkter vid ny bebyggelse ska hänsyn tas så att dessa inte bländar sjöfarande eller påverkar funktionen på de ljuspunkter som är avsedda för sjöfartens säkra navigation.

Anpassning av de bostäder som kommer att ligga mot farleden måste ske på ett sådant sätt att boendet inte kommer att störas av fartygstrafiken i farleden, vilket på sikt skulle kunna leda till klagomål och krav på inskränkningar för sjöfarten.

Vid planering av bryggor och tilläggningsplatsers utformning bör hänsyn tas till svallpåverkan från angränsande farleder. Sjöfartsverket kommer inte att tillstyrka någon fartbegränsning i användandet av farleden.

I programmet finns en ny vattenledning mellan fastlandet och Ljusterö inritat, som korsar farleden. Om vattenledningen förläggs enligt nuvarande förslag bör den läggas på ett sådant djup under havsbotten att den inte skadas vid en nödankring. Det kan också bli aktuellt med muddring av farleden i framtiden vilket också kräver att vattenledningen läggs djupare än förslaget.

Sjöfartsverket har, utöver ovan anförda synpunkter, inget övrigt att erinra mot det föreslagna programförslaget, utan återkommer med mer detaljerade synpunkter på respektive område när planerna i senare skede har konkretiserats.

Kommentar:

Synpunkterna noteras och kommer att beaktas i kommande detaljplanläggning.

Roslagsvatten är ansvarig för utbyggnaden av vattenledningen mellan Ljusterö och fastlandet. Ledningens läge och djup regleras inte genom planläggningen utan prövas som vattenverksamhet enligt miljöbalken.